Etnografinen tutkimus Merihaan alueen erityispiirteistä ja tulevaisuudesta

Raportti 29.3.2022

Kenno Anthropological Consulting

Helsinki

Sisällysluettelo

Tutkimuksen tausta

Tiivistelmä ja ohjeet lukijalle
Toimintaehdotukset

Teema 1: Merihaan erityispiirteet ja tunnelma
- Alueen tulevaisuuteen suhtautumiseen vaikuttavia tekijöitä
- Historia elää Merihaassa
- Merihaan erityispiirteinä sen arkkitehtuuri, yhteisöllisyys, merellisyys sekä rauhallisuus ja sijainti
- Mitä uudistuksia ja palveluita Merihakaan toivotaan
- Merihaka on oma maailmansa, joka tulisi myös säilyttää sellaisena

Teema 2: Merihaan muutokset puhututtavat, kaupungin ja muiden toimijoiden rooli tulevaisuuden Merihaassa
- Alueen muutokset herättävät epävarmuutta alueen asukkaissa
- Alkuperäinen tyyli on säilytettävä
- Epävarmuutta ja huhuja toimijoiden ympärillä
- Kaupungilta kaivataan viestintää ja osallistamista

Tutkimuksen tausta

Tutkimuksen taustaa

- Tämän kehittävän tutkimuksen tarkoituksena on ollut ymmärtää, mitkä ovat Merihaan erityispiirteet ja tunnelma asukkaiden näkökulmasta, sekä mitä tarpeita ja toiveita alueen asukkailla ja toimijoilla on tulevaisuuden muutoksille.
- Tutkimuksen myötä tavoitteena on työstää ja analysoida, miten aluetta ja maankäyttöä tulisi kehittää tulevaisuudessa.
- Tavoitteena on myös luoda hyvää vuorovaikutusta Merihaan sisällä.

Miten tutkimus tehtiin

- Kenno Anthropological Consulting on Helsingin kaupungin tilauksesta toteuttanut syys-marraskuussa 2021 etnografisen tutkimuksen Merihaan alueella.
- Tutkimuksen tavoitteena on ollut luoda ymmärrystä siitä, mitä ovat Merihaan erityispiirteet ja tunnelma asukkaiden näkökulmasta, sekä mitä tarpeita ja toiveita alueen asukkailla ja toimijoilla on tulevaisuuden muutoksille.
- Tutkimuksen aikana kerätty runsas materiaali on analysoitu, ja tämä raportti kuvaa analysoitua aineistoa. Aineistoa on analysoitu Kennon sisäisissä työpajoissa sekä yhdessä tilaajan kanssa analyysityöpajassa, jossa yhdessä pohdittiin mm. jatkotoimenpiteitä.

Tutkimuksen osallistujat

- Osana tutkimusta on haastateltu alueen asukkaita ja toimijoita sekä pitkissä haastatteluissa että lyhyemmissä puhelin- ja on spot -haastatteluissa. Alueella on myös tehty havainnointia useampana ajankohtana.
- Lisäksi alueella on järjestetty kaksi tilaisuutta, johon alueen asukkaita kutsuttiin kertomaan toiveistaan ja tarpeistaan alueen tulevaisuuteen liittyen.
- Tutkimukseen osallistui yhteensä ainakin 66 alueen asukasta ja toimijaa.
  - Pitkiä haastatteluja toteutettiin 13
  - Puhelinhaastatteluja toteutettiin 9
  - Havainnoinnin tai tilaisuuksien yhteydessä on spot -haastatteluja toteutettiin 44
  - Lisäksi tutkimukseen osallistui alueen asukkaita jakamalla ajatuksiaan sähköpostitse sekä haastattelukutsulomakkeella.
- Tutkimuksen osallistujat on anonymisoitu yksityisyyden turvaamiseksi.

Tutkimuksen toteuttaja

- Tutkimuksen on toteuttanut Kenno Anthropological Consulting Helsingin kaupungin tilauksesta.
- Kenno soveltaa sosiaalitieteitä liiketoiminnan ja julkisten palveluiden haasteiden ratkaisemiseen sekä kehittämiseen. Autamme asiakkaitamme löytämään uniikkeja kilpailuvaltteja ihmisoivalluksista.
- Kennon toiminnan lähtökohtana on vahva antropologinen osaaminen.
- Lisätietoja: www.kennoconsulting.com

Tiivistelmä ja ohjeet lukijalle

Ohje lukijalle

Raportti alkaa tutkimuksen taustojen avaamisella sekä analysoiduilla toimintaehdotuksilla siitä, mitä toimia Helsingin kaupungin tutkimuksen perusteella pitäisi Merihakaan liittyen tehdä.

Taustojen ja toimintaehdotusten jälkeen raportti on jaettu kahteen osioon:

- Osiossa 1 kuvataan alueen erityispiirteitä ja tunnelmaa. Osiossa käydään myös läpi, mitkä asiat vaikuttavat siihen, miten alueeseen ja sen tulevaisuuteen suhtaudutaan.
- Osiossa 2 avataan Merihaan alueella puhututtavia asioita liittyen Merihaan tulevaisuuteen sekä lähiympäristön hankkeisiin. Osiossa avataan myös suhtautumista kaupungin ja muiden alueen toimijoiden toimintaan.

Tiivistelmä: Merihaan erityispiirteet ja tunnelma 1/2

- Merihaka on asukkaidensa arvostama asuinalue. Monien asukkaiden suhde Merihakaan on voimakas. Alue on omaleimainen ja sijainniltaan keskeinen, mutta tunnelmaltaan rauhallinen sekä merellinen.

- Alueella asuu paljon eri taustaisia ja -ikäisiä ihmisiä. Siellä asuu Merihakaan alun perin muuttaneita ihmisiä, joiden elämäntarinat nivoutuvat alueeseen. Alueella asuu myös paljon lapsiperheitä, jotka ovat muuttaneet sinne hiljattain. Lapsille Merihaka tarjoaa turvalliset puitteet leikkimiselle alueen yläkannella, jossa ei ole autoliikennettä. Paikallisylpeys nousee vahvasti esille läpi tutkimuksen.

- Kuvatessaan aluetta asukkaat korostavat sen karuja piirteitä lämmöllä. Asukkaat myös kuvaavat yhteishenkeä, joka rakentuu ikään kuin yhteisen salaisuuden tai aarteen kätkemisen ympärille. Alueella kuvataan olevan poikkeuksellinen yhteisöllistä. Sen keskeinen merellinen sijainti yhdistettynä rauhallisuuteen ovat alueen keskeisiä houkutustekijöitä.

Tiivistelmä: Merihaan erityispiirteet ja tunnelma 2/2

- Alueen tunnusomaista arkkitehtuuria, ’betonibrutalismia’, arvostetaan. Vaikka muutoksiin suhtaudutaan eri tavoin, voimakasta integroitumista etenkään tyylillisesti muun kaupungin kanssa eivät useimmat asukkaat toivo. Sen sijaan moni toivoo, että alueen erityispiirteitä tulisi positiivisessa valossa tuoda esiin.

- Näistä syistä muutoksiin alueella suhtaudutaan herkästi. Merihakaa tulisi arvostaa kokonaisuutena, alueena ja arkkitehtonisesti aikansa tuotteena yhtä lailla kuin muitakin lähialueita. Alueen merellisyyttä toivotaan kehitettävän asukkaiden ehdoilla. Mikäli aluetta kehitetään, olisi yläkansirakenne säilytettävä. Alueen ulkoreunat nähdään otollisempina alueina kehitykselle. Suunnittelussa on kuitenkin huomioitava, että vaikka aluetta voidaan jäsennellä ulko- (ranta) ja sisävyöhykkeiden (yläkansi) kautta, se kuitenkin mielletään yhtenä kokonaisuutena, jonka tyylillinen ja funktionaalinen eheys on tärkeä säilyttää. Myös tasa-arvoisen suunnittelun ajatus, joka juontaa juurensa Merihaan historiaan, tulisi säilyttää.

Tiivistelmä: Merihaan muutokset puhututtavat - kaupungin ja muiden toimijoiden rooli tulevaisuuden Merihaassa 1/2

- Merihaan alueen muutokset herättävät epävarmuutta alueen asukkaissa. Kysymyksiä ja pelkoa liittyy ainakin täydennysrakentamiseen, kaavamuutoksiin, raitiotie- ja siltahankkeeseen, taloyhtiöiden remontteihin, parkkipaikkoihin ja tyylin suojeluun kunnostuksen ja kehittämishankkeiden yhteydessä.
- Moni suhtautuu siltahankkeiseen kohtuullisen toiveikkaasti ja positiivisesti, mutta täydennysrakentamiseen suurella varauksella. Täydennysrakentamiseen liittyy paljon epävarmuustekijöitä ja epäselviä motiiveja kehityksen taustalla.

- Merihaan alueella tapahtuu useita muutoksia samaan aikaan, jolloin moni pelkää Merihaan jäävän remonttien ajaksi saarroksiin ja syrjään esimerkiksi liikenneyhteyksistä. Silta- ja raitiotiehanke, lähialueen kaavamuutokset ja rakennusprojektit, sekä taloyhtiöiden linjasaneeraukset ovat tulossa merihakalaisten arkeen yhtä aikaa.

- Täydennysrakentamista ei toivota alueelle, erityisesti jos se pilaa väljyyden, näkymät, merellisyyden tai alueen arkkitehtonisen kokonaisuuden. Epävarmuutta ja pelkoa herättää se, että Merihaan toimiva ”kone” pilataan tai rakennuksia aletaan rakentaa väärään kohtaan, rantaan tai rakennusten väleihin.

Tiivistelmä: Merihaan muutokset puhututtavat - kaupungin ja muiden toimijoiden rooli tulevaisuuden Merihaassa 2/2

- Merihaan alueen toimijoiden roolit ja alueen kehittämistyö ovat asukkaille epäselviä. Alueella liikkuu epävarmuutta ja huhuja muutoksiin liittyen. Haasteena alueella on esimerkiksi kaupunkiin kohdistuva luottamuspula. Epävarmuutta aiheuttavat muutosten epäselvät perustelut, vähäinen tiedon määrä, lyhyt näkymä tulevaisuuteen ja pelko oman kotipaikan kohtalosta.

- Merihaassa on myös useita toimijoita, ja asukkaille ja osin toimijoillekin Merihaan kehittämisen vastuualueet ovat epäselviä – kuka on mistäkin vastuussa alueella? Vastuualueiden selkeyttäminen ja kehittämisen tekeminen yhteistyössä kaupungin, asukkaiden ja taloyhtiöiden sekä huoltoyhtiön kanssa yhteistyössä hillitsisi alueella liikkuvia epävarmuuksia.

- Merihaan asukkailla ei ole vahvaa osallisuutta alueen muutoksien päätöksentekoon. Asukkailla on hankkeiden perusteluista ja etenemisestä epävarmuutta ja tunnetta siitä, että selän takana tapahtuu muutoksia joiden edessä on itse voimaton. Monen kokemus on, että asioihin on mahdotonta vaikuttaa, koska ei tiedä missä, milloin ja miten voisi osallistua.

Toimintaehdotukset:
Vuorovaikutuksen ja luottamuksen parantaminen askeleina yhteiseen kehittämiseen Merihaassa.

Toimintaehdotukset kootusti

Osio 1: ALUEEN ASUKKAIDEN OSALLISUUDEN PARANTAMINEN

1. Kaikkien asukkaiden osallisuuden parantaminen Merihaan alueen kehittämis- ja muutostöiden päätöksissä
2. Vaikuttamisen mahdollisuuksien ja osallistavan jatkotyöskentelyn käytäntöjen luominen alueelle

Osio 2: HELSINGIN KAUPUNGIN VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN MERIHAAN ALUEELLA

1. Tilannekuva alueen kehittämisestä ja kehittämisen tiekartta
2. Alueen arvon tunnustaminen ja esiin tuominen viestinnässä
3. Kaupungin motivaatioiden sanoittaminen ja muutosten perusteluista viestiminen
4. Alueen kehittämisen vastuualueiden selkeyttäminen
5. Huhuihin puuttuminen ja väärien käsitysten oikominen viestinnän keinoin
6. Viestinnän tekeminen saavutettavaksi selkokielisyydellä ja ei-digitaalisissa kanavissa

Osio 3: ALUEEN KEHITTÄMINEN ASUKKAIDEN TOIVEITA KUUNNELLEN JA YHDESSÄ KEHITTÄEN

1. Alueen tunnusomaisen, omintakeisen ulkonäön ja tyylin säilyttäminen ja sen arvostus tulevaisuudessa
2. Täydennysrakentamista alueella tulee harkita vakavasti
3. Yläkansirakenteen vaaliminen.
4. Merellisyyden kehittäminen asukkaiden ehdoilla
5. Palveluiden kehittäminen

Toimintaehdotukset, osio 1: ALUEEN ASUKKAIDEN OSALLISUUDEN PARANTAMINEN

1. Kaikkien asukkaiden osallisuuden parantaminen Merihaan alueen kehittämis- ja muutostöiden päätöksissä

a. **Yhteiskehittämisen tapojen löytäminen** yhteistyössä asukkaiden kanssa ja asukkaiden sitouttaminen kaavoitusprosesseihin.
   - Asuminen ja paikallinen yrittäjyys ovat tärkeää osallisuutta paikkaan ja yhteisöön. Tämä pitäisi näkyä ja tuntua myös muutoksen suunnittelussa.

b. Mahdollisuuksien luominen myös hiljaisemmille tahoille osallistua alueen kehittämiseen matalalla kynnyksellä.

c. Asukkaiden osallisuuden parantaminen tuomalla näkyviin **kaupungin aktiivinen kuuntelu**. Asukkaiden kehityssuunnitelmiin osallistumisen merkityksen esiin tuominen.

d. Alueen **kehittäminen sidosryhmäyhteistyössä.**
   - Huhujen ja väärien käsitysten oikaisu alueella yhdessä sidosryhmien kanssa.
   - Esimerkiksi likaisuuden kokemukseen puuttuminen sidosryhmäyhteistyöllä: kaupungin ylläpito, huoltoyhtiö ja muut toimijat mukaan.
   - Puistokummitoimintaan ja talkoisiin innostaminen.

2. Vaikuttamisen mahdollisuuksien ja osallistavan jatkotyöskentelyn käytäntöjen luominen alueelle

a. Oikeiden tahojen tunnistaminen **osallistavaan jatkotyöskentelyyn**. Esimerkiksi alueen sillanrakentajien tunnistaminen yhteisöstä ja monipuolinen asukkaista koostuva sparrausjoukko, jossa voi syntyä luottamusta ja vertaispuhetta. Lisäksi esimerkiksi Merihaka-Seuran ja Mahtava Merihaka -yhdistyksen kautta voi saada yhteyden asukkaisiin.

b. Jatkotyöskentely esimerkiksi **skenaariotyö**n avulla. Asukkaiden osallistaminen skenaariotyöskentelyn avulla, jossa erilaisia alueen tulevaisuuden skenaarioita käydään läpi kattavasti ja kommentoiden.
   - Lisäksi esim. kulttuuriympäristöselvitys, jossa otetaan asukkaiden ja muiden toimijoiden näkökulmat osaksi aineettoman ja aineellisen kulttuuriympäristön arviointia. Esim. DIVE-menetelmällä, johon tässä tutkimuksessa on jo paljon syötteitä.

c. **Taloyhtiöiden tukeminen** esimerkiksi tarjoamalla puolueetonta tietoa taloyhtiöiden käyttöön.
   - Taloyhtiöiltä, jossa olisi mukana kaupungilta mm. energianeuvoja ja rakennushistorian näkemystä.

Toimintaehdotukset, osio 2: HELSINGIN KAUPUNGIN VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN MERIHAAN ALUEELLA

1. Tilannekuva alueen kehittämisestä ja kehittämisen tiekartta

a. Tämän **tutkimuksen tuloksista viestiminen ja kaupungin seuraavat jatkoaskeleet**. Selonteko siitä, miten ja miltä osin tunnistetut näkemykset pyritään sovittamaan osaksi kaupungin strategiaa ja toimintaa alueella. Tutkimuksessa esiin nousseiden keskeisimpien arvojen ja osallisten tunnistaminen ja sijoittaminen eri skenaarioiden ytimeen.

b. Viestiminen siitä, että Merihaassa on **aito mahdollisuus vuoropuhelulle** asukkaiden, toimijoiden ja kaupungin kesken, koska alueen kehittäminen on vasta suunnitteluvaiheessa.

c. **Kehittämisen tiekartan laatiminen ja siitä viestiminen**. Ajantasainen viestiminen siitä, missä mennään nyt alueen suunnittelutöissä ja mitkä ovat seuraavat askeleet. Viestiminen siitä, missä vaiheessa tulevaisuuden suunnitelmat ovat ja miten ne etenevät: prosessikuvaus ja sen määrittely, mihin ei voi käytännössä vaikuttaa, mikä on jo päätetty ja missä on mahdollisuudet uudelleen miettimiseen ja tulevaisuuden yhteiseen luomiseen.

- Verkkoasukastilaisuuden järjestäminen yhteistyössä Kruunusiltojen kanssa, jotta kuulijoille muodostuu kokonaisnäkemys muutoksista. Tallenne tilaisuudesta.
- FAQ - Usein kysytyt kysymykset –kooste auttaisi viestinnässä ja asukkaat löytäisivät vastauksia heitä askarruttaviin kysymyksiin.

2. Alueen arvon tunnustaminen ja esiin tuominen viestinnässä

a. Alueen erityispiirteiden ja uniikin luonteen **arvostuksen esiin tuominen viestinnässä.**

b. Asukkaiden Merihaalle antaman arvon ja merkitysten, sekä niiden takana olevien elämäntarinoiden tunnistamisen ilmaisu.

c. Viesti siitä, että Merihaka on yhtä tärkeä kaupungille kuin Kruununhaka.

3. Kaupungin motivaatioiden sanoittaminen ja muutosten perusteluista viestiminen

Alueelle tehtävistä suunnitelmista ja muutostöistä viestiminen alusta asti asukkaille ja **avoin viestiminen päätösten perusteluista** - miksi muutoksia tehdään.

- Kävelysillan korjauksen syiden ja motivaatioiden perusteleminen.
- Uimapaikan poistamisen perusteiden tuominen esiin ja tulevaisuuden askeleet asian jatkoon.
- Avoin viestiminen Kruunusiltojen sillan sijainnin perusteista.

4. Alueen kehittämisen vastuualueiden selkeyttäminen

a. Merihaan alueella on tällä hetkellä epäselvyyksiä siitä, mikä taho on vastuussa mistäkin. Kehittämisen vastuualueita olisi tarpeen selkeyttää sujuvamman viestinnän sekä sidosryhmäyhteistyön kannalta. Esimerkiksi havainnekuva siitä, mitkä asiat alueella ovat minkäkin tahon vastuulla helpottaisi asukkaiden ymmärrystä kehitysprosesseista ja sidosryhmäyhteistyötä.
    a. Havainnekuvassa olisi hyvä käsitellä alueen sopimuksia (esim. kansisopimus, kaavasopimukset jne.) ja niiden vastuutuksia. Sopimuksien tuominen julkiseksi ja niistä käydyn keskustelun purkaminen helpottaisi vastuun jakautumisen ymmärtämistä esimerkiksi kaupungin, Merihaka Oy:n ja taloyhtiöiden välillä.
    b. Parkkitalojen vastuista ja tulevaisuudesta viestiminen avoimesti Merihaka Oy:n kanssa yhteistyössä. Parkkitalojen mahdollisten kaavamuutoksen tilanteesta viestiminen.

5. Huhuihin puuttuminen ja väärien käsitysten oikominen viestinnän keinoin

a. Epäselkeiden asioiden, väärän tiedon ja **huhujen oikominen** viestinnällä.
   - Kaupunkirakenne ja historiaselvityksestä syntyneiden purkuhuhujen oikominen.
   - Vastaaminen asukkaiden toiveisiin alueen suojelusta.
   - Alueella tehtyjen selvitysten ja arkkitehtikonsulttien käyttämisen motiiveista viestiminen ja tulevaisuuden askeleiden esiin tuominen.

b. Epäselkeistä asioista viestiminen yhdessä niihin liittyvien sidosryhmien (esimerkiksi Merihaka Oy) kanssa.

6. Viestinnän tekeminen saavutettavaksi selkokielisyydellä ja ei-digitaalisissa kanavissa

a. Selkokielisyys kaikessa viestinnässä lisää saavutettavuutta ja kaikkien asukkaiden osallisuutta päätöksentekoon. Merihakaan liittyvien hankkeiden strategian selkokielinen avaaminen sekä kaupunkikehityksen ja kaavoitusprosessien selkokielinen kuvaus helpottavat kaupunkilaisten pääsyä tiedon pariin.

b. Viestintä ja tiedotus myös ei-digitaalisissa kanavissa. Viestinnän saavutettavuuden mahdollistaminen myös niille alueen asukkaille, jotka eivät käytä digitaalisia kanavia aktiivisesti.
   - Tiedottamisen järjestäminen esimerkiksi hyödyntämällä taloyhtiöiden ilmoitustauluja.
   - Tiedottamisen järjestäminen esimerkiksi tuomalla alueelle digitaalinen ilmoitustaulu, jossa tiedotetaan ajankohtaisista asioista remonttiin liittyen, sillä alueen lähiympäristössä tapahtuu lähivuosina jatkuvia muutoksia joista tarvitsee viestiä.

Toimintaehdotukset, osio 3. ALUEEN KEHITTÄMINEN ASUKKAIDEN TOIVEITA KUUNNELLEN JA YHDESSÄ KEHITTÄEN

1. Alueen tunnusomaisen, omintakeisen ulkonäön ja tyylin säilyttäminen ja sen arvostus tulevaisuudessa.

a. Voimakasta integroitumista etenkään tyylillisesti muun kaupungin kanssa asukkaat eivät toivo: sen sijaan alueen erityispiirteitä tulisi mainostaa ja tuoda esiin positiivisessa valossa. Alkuperäisen tyylin omaleimaisuutta ei saa menettää sekoittumalla ulkoisesti muuhun kaupunkiin tai persoonattomaksi koettuun uudisrakentamiseen.

b. Alueen historiaa tulisi kunnioittaa ja tuoda kunnioitus mahdollisen uudistamisen ytimeen kaikessa suunnittelussa.

c. Alueen viihtyvyyttä toivotaan lisättävän viheralueilla ja oleskelupaikoilla, kuten penkeillä. Näissä kuitenkin huomioitava alueen omintakeisuuden korostamista.

2. Täydennysrakentamista alueella tulee harkita vakavasti.

a. Asukkaat eivät toivo täydennysrakentamista alueelle.
b. Tarpeetonta purkamista tai täydennysrakentamista, joka muuttaa alkuperäisen kokonaisuuden, tukkii näköalat merelle tai pilaa väljyyden, ei alueelle toivota. Jos täydennysrakentamista kuitenkin suunnitellaan, se pitää tehdä konkreettisesti yhdessä asukkaiden kanssa. Täydennysrakentaminen ja siitä puhuminen alueella on tällä hetkellä hyvin abstraktilla tasolla. Asukkaat eivät ymmärrä, missä sen suhteen mennään. Aiheesta viestiminen ja osallistaminen pitää olla konkreettisella tasolla. Tämä tapahtuu esimerkiksi kertomalla, että mahdollisia suunnitelmia on tehty tähän kohtaan ja rakennukset ovat suunnilleen tämän näköisiä. sen sijaan alueen erityispiirteitä tulisi mainostaa ja tuoda esiin positiivisessa valossa.
c. Suunnittelussa on kuitenkin huomioitava, että vaikka aluetta voidaan jäsennellä ulko- (ranta) ja sisävyöhykkeiden (yläkansi) kautta, alue kuitenkin mielletään yhtenä kokonaisuutena, jonka tyylillinen ja funktionaalinen eheys on tärkeä säilyttää, kuten myös tasa-arvoisen suunnittelun ajatus (korostuu puhuttaessa täydennysrakentamiseen liittyvistä huolista, kuten liian täyteen rakentamisesta, maisemien menettämisestä ja kokonaisuuden rikkoutumisesta).
d. Täydennysrakentamisen hyödyistä voisi viestiä enemmän asukastasolla. Lisäarvoa ei tällä hetkellä siinä nähdä olevan.
e. Jos täydennysrakentamiseen ei lähdetä, niin kaupunki voisi laatia alueen tyyliä kunnioittavat korjausohjeet.

3. Yläkansirakenteen vaaliminen.

a. Mikäli kehitystä ja uusia suunnitelmia alueelle tehdään, tulisi niitä toteuttaa enemmän ulkovyöhykkeellä (ranta-alueet) kuin yläkannelle.

b. Jotta Merihaan ominaismainen rauha ja kylämäisyys säilyy, tulisi mahdolliset uudet suunnitelmat sijoittaa ja suunnitella enemmän Merihaan ulkoreunoille. Tämä takaa, että alue on paremmin rauhoitettu ulkopuolisilta kulkijoilta. Ulkoreunoilla on myös enemmän mahdollisuuksia houkutella esimerkiksi palveluiden pariin muitakin kuin alueen asukkaita. Ulkopuolisille vierailijoille olisi näin ollen tietyt reunalla olevat palvelut ja tapahtumat ja sisäosa varataan asukkaille.

c. Tämä mahdollistaa myös sen, että autoliikenne pysyy poissa yläkannelta, mikä on ensiarvoisen tärkeää alueen rauhallisuuden ja kylämäisyyden säilyttämiseksi.

d. Yläkannen rauhallisena pysyminen mahdollistaa myös lapsiperheiden tarpeiden ja lasten näkökulman nostamisen suunnittelun keskiöön. Näin säilytetään lapsille turvallinen, rauhallinen pihamainen alue keskellä kaupunkia.

4. Merellisyyden kehittäminen asukkaiden ehdoilla

a. Ranta-aluetta ei tulee kehittää vain laajemmin kaupungin tai turismin tarpeisiin, vaan asukkaiden tarpeita kunnioittaen. Ranta-alueita kehitettäessä on suojeltava venepaikkoja, seuratoimintaa ja kalastusmahdollisuuksia samalla kun tuodaan kaikille vapaasti hyödynnettäviä mahdollisuuksia hyödyntää merellisyyttä ja rantaa.

a. Ranta-alueellakin tulisi säilyttää alueen persoonallinen ja rouhea imago.

b. Julkinen uimapaikka tulisi tuoda takaisin alueelle. Se, että Merihaasta ei tällä hetkellä pääse uimaan, ei ole sen tasa-arvoisen luonteen mukaista. Myös pääsy merelle pitäisi olla yhdenvertaista, eikä vain alueella toimivan saunan kautta.

5. Palveluiden kehittäminen

a. Kaupungin matalan kynnyksen lähipalveluiden tarve alueella kasvaa, kun palvelut muuttuvat lähialueilla. Tärkeitä palveluita Merihaassa on esimerkiksi päiväkoti, mutta lisäksi kaivataan matalan kynnyksen palveluita nuorille (esimerkiksi nuorisotaloa) ja palveluita ikääntyneille. Esimerkiksi helppo pääsy terveydenhoidon palveluihin (esimerkiksi Kalasatamaan) tulisi järjestää. Merihaassa koetaan olevan tilaa myös liikuntapaikoille.

b. Asukkaiden kohtaamispaikkoja ja tiloja, joissa pitää esimerkiksi kokouksia, toivotaan alueelle.

c. Muihin alueen palveluihin (etenkin kauppa, apteekki ja ravintolat) ollaan pääosin tyytyväisiä, mutta palveluita voisi tulla lisää myös Merihaan ulkoreunoille. Esimerkiksi rannoille koettiin sopivan kahvilatoimintaa tai ravintoloita, joihin ohikulkijoidenkin olisi helppo poiketa. Alueelle ei toivota alueen rauhallisen ominaisuuden vähentävää kehitystä, kuten lisää baareja tai suurta läpikulkua yläkannen kautta.

d. Alueelle toivotaan kulttuuritapahtumia, viihtyisyyttä ja elämää, mutta samalla halutaan säilyttää alueelle tunnusomainen rauhallinen ympäristö. Tapahtumia toivotaan, mutta esimerkiksi kaikuminen ja alueen yleisen rauhallisuuden säilyttäminen asettavat reunaehtoja tapahtumatuottamiselle.

Teema 1: Merihaan erityispiirteet ja tunnelma

Alueen tulevaisuuden suhtautumiseen vaikuttavia tekijöitä

Taustaa alueesta

- Alueesta ei ole saatavilla julkista tilastoa, jossa näkyisi demografisia tietoja alueesta. Tämän tutkimuksen haastatteluiden ja havainnoinnin perusteella alueella asuu paljon ikääntyneitä ihmisiä, myös lapsiperheitä on paljon. Muuten alueella ei korostu mikään demografinen ryhmä. Esimerkiksi maahan muuttaneet eivät korostu alueen demografiassa.
- Alueella on pääosin yksityisomistuksessa olevia asuntoja, kaksi Lumon vuokrataloa sekä yksi HOASin vuokratalo.
- Lisäksi alueella on esimerkiksi ammattikoulu, jonka yhteydessä on erilaista toimintaa, päiväkoti, pari ravintolaa, sauna, hotelli, koirahotelli, hostelli ja erilaista toimistoissa tapahtuvaa yritystoimintaa.
- Haastatteluissa toistuu se, että alueella koetaan asuvan monipuolisesti erilaisia ihmisiä, erilaisista ekonomisista ja koulutustaustoista. Alueen erityispiirteenä on sen rakenne, joka perustuu yläkanteen ja alla olevaan laajaan parkkialueeseen.

Alueen tulevaisuuteen ja muutoksiin suhtaudutaan eri tavoin

- Merihaan ympäristöä kehitetään voimakkaasti. Samaan aikaan taloja pitäisi remontoida. Esimerkiksi linjasaneeraukset lähestyvät useissa taloyhtiöissä. Asukkaiden keskuudessa on erilaisia näkemyksiä ja tunteita suhteessa muutoksiin alueella.
- Erilaiset näkemykset tulevat ilmi suurissa linjoissa ja osin myös pienemmissä yksityiskohdissa, kuten esimerkiksi roskakorien sijainnissa.
- 70-luvulla alueelle muuttanut väestö ikääntyy samalla kun alueelle on muuttanut paljon lapsiperheitä. Alueella koetaan jossain määrin olevan sukupolvenvaihdos käynnissä, ja sinne on muuttanut paljon lapsiperheitä viime aikoina.
- Syyt alueelle muuttamisen taustalla ovat erilaisia: mahdollisuus edulliseen omistusasuntoon on ollut isossa roolissa sekä 70-luvulla että monilla myöhemmin alueelle muuttaneilla. Toisaalta myös sijainti ja merellisyys on vaikuttanut monen asukkaan ja sijoitusasunnon hankkijan ostopäätöksiin.
- Joillekin nuorempien sukupolvien asukkaille arkkitehtuuri on ollut vetotekijä. Osalle Merihakaan muutto on ollut jopa lapsuuden haave. Toiset puolestaan ovat karsastaneet ulkonäköä. Tällöin muutto alueelle on perustunut erityisesti sijaintiin, ihmissuhteisiin ja hyvän asunnon löytymiseen.

Kaikki varmaan tietää et remontit on tulos ja niihin osataan varautuu ja kun täs tapahtuu paljon ympärillä niin on varmaan ihan positiivinen henki et alue muuttuu ja nää talotkin korjataan […] Ite oon onnekas kun rakennusmelu ei mulle kauheesti vielä kuulu.
Asukas

Tää on arkkitehtoninen kokonaisuus mikä pitäis säilyttää täsmällleen sellasena kun on suunniteltu. Et ei mitään et “mä haluun jotain hanhen kuvii tonne talon päätyyn” ne pitäis vaan estää. Et tää ei oo mikään muraalityyppien harjoituskenttä vaan tää on niinku tää.
Asukas

Mielikuvat alueesta muuttuvat siellä asuessa tai voivat ohjata Merihakaan

- Asukkaat kokevat, että Merihaka avautuu sisältä päin ja aluetta alkaa arvostaa yhä enemmän siellä asuessaan. Joillekin alueelle hakeutuneille alueen tyyli on myös etukäteen tehnyt itsessään vaikutuksen.

- Alueella asuessa esimerkiksi historiasta oppiminen voi edesauttaa alueen estetiikan arvostamista. Asukkaat kuvaavat, kuinka silmä alkaa tarkentua suunnittelun yksityiskohtiin ja alueen väreihin vähitellen.

- Useat haastatellut kertovat samaistuvansa kliseeseen, jonka mukaan Merihaasta ei enää muuteta pois, kun sinne on kerran päätynyt. Ihmisiä sitoo alueelle erityisesti sen yhteisöllisyys sekä alueen luomat puitteet asumiselle ja elämäntyylille, joita kuvataan seuraavaksi tässä raportissa.

Sitaatteja informanteilta

”Oon asunu täs nyt vuoden ja tuntuu jo nyt et en haluis asuu missään muualla Helsingissä.”

Asukas

”Toin sillosen kumppanini ja se oli silleen et ei ikinä tietenkään Merihakaan. Mut sit tultiin tohon missä asun, mis on se kulttuurisauna ja muut ja se on ihan toinen maailma. Niin sit me muutettiin saman tien.”

Asukas

”Täällä pitää ehkä asua että ymmärtää sen, että tää on kuitenki paljon muutaki ku tosi ruma ulospäin.”

Asukas

Historia elää Merihaassa

Merihaka on aikansa tuote ja siitä puhuttaessa viitataan usein historiaan

- “Sosiaalidemokraattinen unelma”, jonka pohjalle Merihaka on rakennettu nousee esiin haastatteluissa. Tämän koetaan palautuvan erilaisten asukkaiden rinnakkaiseloon, eri arvoisia asuntoja sisältävään asuntokantaan ja kohtaamisen tapoihin.
- Rakentamiseen ja suunnitteluun liittyvät ideologiset yhteydet synnyttävät monissa positiivisia mielleyhtymiä, ylpeyttä ja yhteistä identiteettiä alueella.
- Historian tunteminen avaa ajatusta ulkoasun takana. Tarinoissa ja kuvauksissa Merihaasta korostetaan tasa-arvoisen rakentamisen ideaa.
- Tätä kuvataan esimerkiksi sitä kautta, että kaikissa asunnoissa jokseenkin tasa-arvoinen näkymä ja ikkunoista näkyy muutakin kuin naapurin seinää.

Tämä on rakennettu ympäristö jota nykyinen ympäristö ei pysty aikaansaamaan, mahdollisuus mahdollisimman yhdenvertaiseen asumiseen mahdollisimman monelle suunniteltu, hyvin tiukaksi viritetty ratkaisu. Et sillä tavalla oman aikansa tulos et täs on vahva ratkaisukeskeinen ja tavallaan voi kutsuu modernistisen suunnittelun tietyn aikakauden ilmentymäks, mut siinä kiteytyy monet modernismin pyrkimykset ja jäsentelyn selkeys ja myös hyvinvointivaltion ja sosiaalidemokraattisen vision puhdas ja kaunis ilmentymä.
Asukas

Vertailu muihin kaupunginosiin

- Ihmiset vertaavat Merihakaa usein toisiin kaupunginosiin puhuessaan alueen arkkitehtuurista ja tyylistä. Näissä vertailuissa kuuluvat myös alueen edustamat arvot ja historia.
- Vertailujen kautta rakennetaan ja tuodaan esiin asukasidentiteettiä, jonka koetaan olevan erilainen kuin esimerkiksi vastapäätä olevassa Kruununhaassa.
- Vertailuissa puhutaan myös siitä, että Kruununhaasta “joudutaan katsomaan Merihakaan”. Historiallisesti kokemus on, että Merihakaa ei arvosteta yhtä paljon. Vaikka kaikki Merihaan asukkaat eivät identifioidu työväenluokkaan, niin historiasta puhuttaessa nousee esiin ajatus, että Merihaka on ollut työväenluokan asuinalue kun taas Kruununhaka omistavan luokan.
- Tietynlaista eriarvoisuutta koetaan osin esimerkiksi kruununhakalaisiin verrattuna. Kokemus on jopa se, että Helsingin kaupungille Kruununhaka on tärkeämpi kuin Merihaka.
- Asukkaille Merihaka tuntuu omalta ja hyvältä paikalta asua. Kokemus on, että Merihaan arkkitehtuuri on yhtä lailla arvokas aikansa tuote, samalla tavalla kuin Kruununhaan arkkitehtuuri.
- Aluetta verrataan myös arkkitehtuuriltaan myös Itä-Saksaan, Neuvostoliittoon ja Pasilaan.

> **”Kruunuhakalaiset on (silta)suunnitelman torpannu jo aikaa sitten nii miks se pitää tänne rakentaa? Onko krunalaisilla enemmän painoarvoa kuin merihakalaisilla? Et Tervasaari on säilytettävä sellasenaan mut tätä ei saa säilyttää tällasenaän, et saaks joku siitä jotain rahaa et se tehdään tänne? Asukas**

Negatiivisten mielikuvien ja assosiaatioiden koetaan myös palautuvan alueen historiaan

- Alueen historiaan liittyy myös negatiivisia assosiaatioita, jotka vaikuttavat asukkaisiin tai heidän lähipiirinsä suhtautumiseen alueeseen. Merihaka on ollut myös kritiikin kohteena rakennusvaiheessa ja se muistetaan. Alue muistuttaa ihmisiä 70-luvusta ja sen ideologiasta osin huonossa valossa.
- ”Sosiaalidemokraattisen unelman” voi nähdä myös negatiivisena asiana tai historiallisena taakkana, joka leimaa asuinaluetta.
- Puheissa Merihakaa leimaa myös se, että alueella oli ennen verotoimisto, johon liitetään negatiivisia assosiaatioita.
- Huomionarvoista on kuitenkin se, että **aluetta kuvataan yhä historiansa ja tarinoidensa kautta,** oli esille tuotava asia sitten positiivinen tai negatiivinen.

”

Täällähän on ne vanhat rasitteet, että tää on demarien pesäpaikka. Sorsanpesäksi kutsutaan. Tähän taloon on muuttanut aika paljon nuoria. Koko ajan nuoria ja lapsia lisää, ikä on aina positiivinen ettei jämähdä senioritaloksi.
Asukas

Sitaatteja informanteilta

”Merihaka on oman aikakautensa ihan helmi, miten se on rakennettu. Vastaavia kohteita suojellaan Berliinissä ja Tanskassa. Mutta Helsingissä ei oo päästy siihen. Oon huolissani, että tiivistysrakentamis-vimma on niin suuri et menetetään keskeisiä aikakausien elementtejä.”

Asukas

”Merihaalla on rouhea ulkonäkö. Siitä jatkuvasti kuulee negatiivista palautetta. Sanoin kaverille, että muutan Merihakaan ja se kysyi, että jouduitko ottaa demareiden jäsenkirjan. Kalevi Sorsa on asunut tässä lähellä. Ollaan Krunikan kermapeppujen ja Kallion duunareiden välimaastossa.”

Asukas

”Tää on vähän tällanen Itä-Saksa tai joku Suomi, mitä ei halua muistella tai joku semmonen et tää edustaa semmosta aikakautta maailmassa ja Suomessa, mikä on joillekin semmonen negatiivinen.”

Asukas

Merihaan erityispiirteinä sen arkkitehtuuri, yhteisöllisyys, merellisyys sekä rauhallisuus ja sijainti

Merihaan erityispiirteet

Kuvatessa Merihakaa, toistuvat sen kuvauksessa seuraavat asiat:

1. Omanlaisensa arkkitehtuuri ja ulkonäkö
2. Yhteisöllisyys
3. Merellisyys
4. Rauhallisuus ja sijainti.

Näitä teemoja avataan seuraavaksi tarkemmin.

Merihaan erityispiirteet

1. Omanlaisensa arkkitehtuuri ja ulkonäkö

1. Arkkitehtuuri: betonibrutalismia arvostetaan

- Merihaan arkkitehtuuri nähdään uniikkina ja historiallisena kokonaisuutena, joka asukkaiden mielestä tulisi osin tai täysin suojella, jotta se säilyy omanlaisena kokonaisuutenaan jatkossakin.
- Merihakaa kuvataan myös aktiivisten asukkaiden keskuudessa ideologisena ja taiteellisena kokonaisuutena, joka on inspiroinut taiteilijoita muuttamaan alueelle tai käyttämään aluetta esim. taideopetuksessa, kuvauspaikkana ja järjestämään kulttuuritapahtumia.
- Arkkitehtoniseen tyyliin liitetään myös historiallista arvoa ja ideologisia assosiaatioita, jotka puhuttelevat osaa alueen asukkaista. Osalle taustalla oleva ideologia voi näyttäytyä negatiivisesti, mutta yhdistävä tekijä asukkaiden keskuudessa on, että **arkkitehtuurin toivotaan säilyvän samantyylisenä kuin se on nyt.**

Sitaatteja informanteilta

”Haaveilin et kun pääsee takas kaupunkiin niin sen pitää olla tosi urbaania ja sieltä saakka se ajatus on ollu jotain merihakatyyppistä ja […] tuntuu et tää on Helsingin urbaanein osa. Ja sit mä tykkään tästä brutalistisesta arkkitehtuurista, se on osa viehätystä mulle kyllä.”
Asukas

”Musta tää on Suomen historian hienoin yksittäinen arkkitehtoninen kokonaisuus joka on samaan aikaan monen tuhannen ihmisen koti mut täysin irrallaan muusta kaupungista ja hyvin erinäköinen kuin mikään muu paikka Suomessa.”
Asukas

Kuvatessaan aluetta asukkaat korostavat sen karuja piirteitä lämmöllä

- Asukkaat kokevat, että alueen ulkopuolisten mielikuvat Merihaasta ovat perinteisesti negatiivisia. Tästä johtuen monet kuvaavat Merihaan erityispiirteitä ja tunnelmaa puolustelevasti ja sillä oletuksella, että kysyjällä on negatiivinen ajatus Merihaasta.
- Puolustautuminen ulkopuolisten kuviteltua näkökulmaa vastaan näkyy esimerkiksi sitä kautta, että harmautta ihannoitaessa kommentoidaan heti seuraavassa lauseessa: “onhan täällä väriä”.
- Kuvatessaan aluetta asukkaat korostavat sen karuja piirteitä lämmöllä. Alueesta puhutaan positiiviseen sävyyn ja samalla siitä käytetään termejä kuten ”kotoisa kämäisyys” ja ”kummallinen ja omintakeinen hyvässä mielessä.” Muita sanoja, joita käytetään kuvatessa aluetta ovat esimerkiksi:
  - Betoninen puistoalue
  - Hyvällä tavalla kolkko
  - Charmikkaasti old school
  - Retro ja futuristinen
  - Välitön ja inhimillinen
- Asukkaiden näkökulmasta karun ulkomuodon alle kätkeytyvät siis hienot puitteet elämiselle. Alue nähdään olevan kuin kylä keskellä kaupunkia, ja sille on aikanaan jopa haettu Suomen vuoden kylä -titteliä. Merihakaa pidetään lähiönä keskeisellä sijainnilla. Alueen ominaispiirteiksi nimetään lisäksi tuulisuus, karuus, merellisyys ja hiljaisuus.

> **”No tää jakaa mielipiteitä, musta täs rumuudessa on jotain mageeta. Toimija**

Sitaatteja informanteilta

”Ulkopuolisen näkökulmasta näyttäytyy laatikoina, rumina kerrostaloina, mut ehkä se jää se kaiken sen harmauden takana oleva inhimillisyys.”

Asukas

”Ennakkoluulona Merihaasta, että ruma ja ankea enkä ikinä muuta, mut kiva asunto ja merinäköala ja mahtava sijainti muutti mielen.”

Asukas

Betoniviidakon varjopuolet

- Toisaalta asukkaiden keskuudessa alue näyttäytyy myös toisessa valossa. Vaikka aluetta kehutaan paljon, on myös samanaikaisesti asioita, jotka eivät näyttäydy niin positiivisessa valossa.
- Jos alue ei ole vielä niin tuttu, näyttäytyy se enemmän synkkänä betoniviidakkona, johon eksyy helposti.
- Alue on hämärä, tuulinen ja kolkko, mikä vähentää viihtyisyyttä.
- Etenkin parkkihallin aluetta kuvataan likaiseksi, ja myös ajoittaisessa pimeydessään ja kolkkoudessaan pelottavaksi.

”[Kaveri] halusi muuttaa pois. Sitä on jotenkin alkanu pelottaa Merihaassa, tai jotenkin se miljöö on sille liian pimee. Tai sit kun on jotenkin vähän tällai sokkeloinen, ja just jotenkin semmosta harmaata ja metallii ja kylmää ja kolkkoo. Se koki ympäristön paljon raskaammin.”
Asukas

Merihaan erityispiirteet

2. Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys ja Merihakalainen yhteenkuuluvuus

- Merihakaa kuvataan poikkeuksellisen yhteisölliseksi alueeksi. Asukkaiden erilaisuus ja eri ikäryhmien eläminen rinnakkain mielletään alueella rikkaudeksi.
- Asukkaat kokevat, että Merihaassa tervehditään ja pysähdytään juttelemaan enemmän kuin muilla kantakaupungin asuinalueilla.
- Myös veneily, yhteisöpuutarha, harrastustoiminta, yhteisölliset tilat, tapahtumat ja someryhmät luovat yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden paikkoja, joissa eri ikäiset ja eri lähtökohdista olevat ihmiset voisivat kohdata, toivotaan kuitenkin lisää.
- Se, että alue erottuu muista kaupunginosista ulkonäöllisesti ja konkreettisesti vahvistaa asukkaiden yhteishenkeä.
- Toisaalta koetaan, että alueella asuu ihmisiä, joilla on erilaisia elämäntyylejä sekä osattomampia ihmisiä, ja jos erilaisuutta ei kestä, niin Merihaka ei ole oikea paikka asua. Kaikki eivät myöskään koe yhteisöllisyyttä omakseen. Merihaassa asuessa pystyy yhteisöllisyydestä huolimatta olemaan anonyymi.
- Tiiviit porukat alueella aiheuttavat välillä myös kiivaita keskusteluita, jos esimerkiksi taloyhtiöiden pitää tehdä päätöksiä.

”Merihaan rikkaus on moninaisuus erilaisia ihmisiä. Toisaalta voi olla jollekin liikaa, kun myös ongelmia. Asukas

Yhteenkuuluvuus tulee sanoitetuksi vastakkainasettelun kautta

- Merihakalainen yhteenkuuluvuus tulee sanoitetuksi usein vastakkainasettelun kautta. Kuten sanottu, Merihakaa koetaan joutuvan puolustelevan ulkopuolisille ihmisille.
- Asukkaat kuvaavat yhteishenkeä, joka rakentuu ikään kuin yhteisen salaisuuden tai aarteen kätkemisen ympärille. Muut kuin merihakalaiset eivät ymmärrä, miten hieno asuinpaikka betonisen kuoren sisällä on.
- Asukkaat kokevat, että alueen ominaispiirteiden takia sinne tuleminen ja siellä viihtyminen on valinta, joka yhdistää ihmisiä.

Sitaatteja informanteilta

”Erilaisuutta pitää sietää täällä. Tää voi olla monelle luotaantyöntävä, sit tää ei oo sen paikka. Moni ihminen on sitä mieltä et en ikinä asuisi täällä mut sit taas ne jotka tulee tänne niin se on valinta. Kukaan ei vahingossa muuta tänne, tää ei oo niin neutraali ja hajuton ja mauton paikka.”
Asukas

”Oon tavallaan mielissään kun ihmiset haukkuu tätä rumuutta koska tulee fiilis et mä tiiän jostain paremmasta, mul on piilossa oleva aarre.”
Asukas

”Semmonen yks yleinen pääpointti joka muodostuu siitä et ollaan siellä erillään on sellanen yhteisöllisyys - vaikka lapsiperheiden osalta. Meidänkin taloyhtiössä on sellanen eläkeläisten kerho joka kokoontuu. Tän tyyppistä toimintaa on paljon muodostunut ja sit on Merihaka-Seura, joka järjestää kaikkea.”
Asukas

Merihaan erityispiirteet

3. Merellisyys

Merellisyys tärkeä osa Merihakaa

- Merinäköala ja meren läheisyys on tärkeä asia Merihaassa asuville. Sitä korostetaan alueen positiivisena erityispiirteenä läpi aineiston. Merellisyyttä hyödynnetään arjessa ja alueelle on muodostunut epävirallisia uimapaikkoja, kun uiminen on muuten kielletty alueella.
- Meren läheisyyteen liittyvä harrastaminen, kuten veneily, saunominen tai kalastaminen on voinut tulla osaksi elämää alueella asumisen aikana.

Sitaatteja informanteilta

”Eläkkeellä ku oon tällä hetkellä ni tykkään kalastaa. Kalavedet on hissistä 10 metrin päästä, kalat on tossa ja sit Merihaassa jonkun parvekkeella oli huuhkaja, ja haukkoja on näkynyt jäällä.”

Asukas

”Meidänki talos on ollu vitsi et sieltä ei lähdetä kun jalat edellä kun siellä on Helsingin kivoimmat merinäkymät. Missä muualla ois paremmat?”

Asukas

Merihaan erityispiirteet

4. Rauhallisuus ja sijainti

Rauhallisuus ja sijainti

- Merihaan sijainti keskustan ja meren läheisyydessä yhdistettynä sen rauhallisuuteen on iso tekijä Merihaassa ja sen erityispiirteiden kuvauksissa. Rauhallinen alue niin keskeisellä sijainnilla on valtti asukkaiden näkökulmasta.
- Autottomuus yläkannella saa aikaan pihamaisen, puistomaisen tunnelman ja mahdollistaa lapsille turvalliset ulkoilu- ja leikkimahdollisuudet. Merihaka tarjoaa lapsille inspiroivan leikkialueen keskellä kaupunkia.
- Autoton yläkansirakenne vastaa myös alueen rauhoittavaksi koetusta äänimaisemasta ja tunnelmasta. Asukkaat kuvaavat rauhoittuvansa alueelle tullessaan hälyn puuttumisen takia.

”Tää on aika idyllinen ja rauhallinen, et iltasin on tällasta, vähän kuuluu jotain laivojen ääniä.”
Asukas

”Ei oo liikennettä ja nyt kun on enemmän ja enemmän lapsiperheitä niin ne lapset voi keskenään juosta täl alueella ja mä nään jopa parvekkeelta missä ne menee.
Asukas

Mitä uudistuksia ja palveluita Merihakaan toivotaan?

Palveluita ja kehitystä mieluiten alueen ulkoreunoille

- Suurin osa merihakalaisista on pääosin tyytyväisiä nykyisiin palveluihin ja niiden laatuun. Ruokakauppaa, apteekkia ja ravintolaa pidetään tärkeinä palveluina alueella ja niiden koetaan vastaavan hyvin päivittäisiä tarpeita. Hakaniemi mielletään osaksi palvelukokonaisuutta, mikä osaltaan vähentää tarvetta lukuisille palveluille Merihaassa.
- Toisaalta toimijat kokevat, että nykyisetkin palvelut tarvitsisivat enemmän käyttäjiä.
- **Alueen ulkoreunoja pidetään palveluille ja kehitykselle otollisimpina paikkoina**, jotta ne houkuttelisivat käyttäjiä myös alueen ulkopuolelta. Uusien palveluiden painottumisessa voi nähdä etuja myös asukkaiden ja asumisen kannalta yläkannen rauhallisuuden vaalimisen ja merellisyyden hyödyntämisen näkökulmasta. Toki myös ulkoreunojen kehitys pitää tehdä asukkaiden ehdoilla.

Palveluita toivotaan asumisen ehdoilla

- **Merihakaan kaivataan matalan kynnyksen kaupungin lähipalveluita.**
- Tutkimuksessa nousi esiin, että esimerkiksi Kallion alueelta vastaavia palveluita kuten nuorille ja ikäihmisille suunnattuja palveluja ollaan lakkauttamassa, ja tämä vaikuttaa myös Merihakaan.
- Asukkaat toivovat
  - Lisää palveluita ikä-ihmisille (esim. terveyspalvelut ja helppokäyttöinen julkinen liikenne tarpeellisten palveluiden äärelle).
  - Lapsiperheiden palveluiden, kuten päiväkodin säilyttämistä.
  - Enemmän kohtaamispaikkoja asukkaille.
  - “Elämää tuovia” liiketoimijoita: kukkakauppa, ravintola, kahvila, työtiloja taiteilijoille.
  - Alueelle ei toivota alueen rauhallisen ominaisuuden vähentävää kehitystä, kuten lisää baareja tai suurta läpikulkua yläkannen kautta.
- Kehityksessä toivotaan kauttaaltaan huomioitavan ensisijaisesti alueen asukasryhmien, kuten lapsiperheiden ja ikäihmisten tarpeet.

> **”Lasten kanssa tää on unelma. Toivoisin, että muistettaisiin ettei tää oo bilepaikka vaan ihmisten kotipaikka.**
>
> **Asukas**

Sitaatteja informanteilta

”Toivoisin, että tää kiinnostaisi jollain tavalla, että täällä olis jotain semmosta mikä houkuttelisi ihmiset tänne”
Asukas

”Se ketju menee niin et pitää olla käyttäjät, jotta kannattaa tarjota palveluita. Nykynen asukaskunta vastaa hyvin palvelutarjontaan.”
Toimija

”Unelma ei oo et tulis Helsingin coolein kaupunginosa, jossa on kaikki hienot palvelut, mut ei se olis huono et olis enemmän mistä valita”
Asukas

”Kaupunki itse kirjoittaa eri foorumeilla et itäisessä kaupungissa ei ole nuorisotiloja, on liian vähän päiväkoteja, kouluja. Vanhusten palveluista on kirjoitettu, et niitä ei oo. Merihaassakin on valtavasti ikääntyvää väestöä. Ja et helsinkiläisten salibandyjoukkueiden pitää käydä Vantaalla treenaamassa. Merihaassa on kaikelle tälle tilaa.”
Asukas

Ranta-alueen kehittämistä toivotaan asukkaiden ehdoilla

- Toimijat ja asukkaat kokevat, ettei kaupunki ole kehittänyt ranta-aluetta sen potentiaalin mukaisesti.
- Kulttuurisaunan edustalla sijaitsevaa nurmikkoa on kuvailtu tärkeäksi ajanviettopaikaksi, mutta rantaväylän suunnittelua pidetään puutteellisena.
- Meren läheisyyden koetaan mahdollistaneen asukkaille erityisen elämäntyylin, johon liittyy myös kalastaminen ja veneily. Tämän toivotaan olevan mahdollista myös tulevaisuudessa.
- Yksi eniten asukkailta toistuvista toiveista Merihaan kehityksen suhteen on, että alueelle tulisi takaisin uimapaikka, joka on avoin kaikille.
- Muita toiveita ranta-alueen kehitykseen liittyen:
  - istumapaikkoja
  - kahvila
  - kajakkien laskupaikka
  - lisää vehreyttä
  - ravintolalaivoja
  - julkista laivaliikennettä

”Ei tos Pannukakkupuistossa tuu hengailtua kelläänkun toi rantatie meluaa siinä et ehkä jotain hengailupaikkoja (...) et jos kattoo niin tos on pari ankeeta penkkiä.
Asukas

Sitaatteja asukkailta

”Se että täältä ei pääse uimaan, niin oon kaupunkilaisen näkökulmasta ihan shokissa, et näin iso asukasmäärä melkeen 10 000 ihmistä eikä pääse uimaan.”
Toimija

”Helsingis ylipäätään pitäis lisätä rantojen virkistyskäyttöä mun mielestä Helsinki on hassannut mahdollisuuden meren läheisyyden hyödyntämiseen, et Kaivopuistoon se on aika pitkälti keskittynyt et muualla olis paljon ranta-aluetta jota vois käyttää.”
Toimija

”Ei oo ees penkkejä rannassa et miksei, Helsinki on rantakaupunki ja turistienki olis kiva nähdä et täällä viihdytään, miksei oo niinku jossain Amsterdamissa?”
Asukas

Toivotaan lisää viihtyvyyttä ja alueen omintakeisuuden korostamista

- Viihtyvyyden katsotaan syntyvän ajanviettomahdollisuuksia ja esteettistä miellyttävyyttä lisäävistä tekijöistä, kuten vehreydestä ja penkeistä.
- Asukkaat pitävät yläkannen hyvin hoidettuja istutuksia, viljelylaatikoita sekä rantakadun puita hyvin tärkeänä vastapainona betoniselle ympäristölle.
- Vehreyden lisääminen entisestään esimerkiksi kattoja hyödyntämällä kiinnostaa sekä viihtyvyyden että ilmastohyötyjen kannalta.
- Asukkaat arvostavat kattojen ja parkkihallin valoratkaisuja (liikkeen tunnistavat valot) , mutta kaipaavat lisää valaisua yläkannelle ja rantaan.
- Osa kannattaa värin lisäämistä alueelle, vaikka pitäisivätkin harmautta tunnusomaisena piirteenä. Värin lisäämisen keinoista ollaan kuitenkin eri mieltä.
  - Toiset näkevät seinien ja talojen maalauksessa potentiaalia, kun taas toiset kuitenkin ajattelevat esimerkiksi alueelle jo tehdyn muraalitaiteen rikkovan alueen tyyliä tai kokevat, että taidevalintoja tulisi harkita suhteessa alueen arkkitehtuuriin.
- Asukkailta tulee vahvaa viestiä siitä, että toivotaan alkuperäisen suunnittelun vaalimista ja harkintaa uudistuksia tehtäessä ja tyylillisen integroimisen ympäröiviin kaupunginosiin nähdään negatiivisena. **Alueen omintakeisuutta onkin syytä vaalia**.

Merihaka on oma maailmansa, joka tulisi myös säilyttää sellaisena

Ei toivota tyylillistä integroitumista muuhun kaupunkiin, vaan omanlaisen maailman säilymistä

- Merihaan koetaan siis erottuvan selvästi muusta kaupungista, ei vain sijainnin vaan myös alueeseen kohdistuvien ennakkoluulojen, alueen ulkomuodon ja palveluiden vähäisyyden takia. Nämä seikat saavat aikaan sen, etteivät ulkopuoliset ihmiset eksy alueelle (etenkään yläkannelle) muuten vain. Tämä takaa tietynlaista rauhallisuutta alueelle.
- Osa asukkaista haluaisi säilyttää Merihaan erillisyyden muusta kaupungista täysin. Iso osa on taas valmiimpi kutsumaan muun kaupungin Merihakaan esimerkiksi tapahtumien kautta tai integroimalla aluetta osaksi muuta Helsinkiä.
- Asukkaat toivovat esimerkiksi kulttuuritapahtumia, viihtyisyyttä ja elämää alueelle, mutta samalla haluavat säilyttää alueelle tunnusomaisen rauhan. Kaikumista aiheuttavat ominaisuudet alueella ja ulkopuolisen häiriköinnin pelko asettaa reunaehtoja ja haasteita tapahtumatuottamiselle ja alueen uudistamiselle.
- Kuitenkin on tärkeä huomioida, **että useimmat asukkaat eivät toivo voimakasta integroitumista etenkään tyylillisesti muun kaupungin kanssa**. Sen sijaan aluetta tulisi positiivisessa valossa mainostaa ja korostaa Merihaan erityispiirteitä.

> **”Tää on ensisijaisesti asuinalue ja toivoisi ettei tänne tulis kauheasti läpikulkua. Asukas**

Sitaatteja asukkailta

”Merihakaa ei pitäisi integroida muuhun kaupunkiin ollenkaan, vaan olisi oma erillinen paikka.”
Asukas

”Kaupunki, jolla on Merihaka on rikkaampi kun kaupunki, jolla ei ole sitä. Se saa olla kirkas ja selkeä ja niin omanlainen kun voi olla.”
Asukas

”Toivoisin et vaikka tää kasvaa yhteen ympäröivän kaupungin kans niin tää erottuis omana alueenaan, et nää rampit ja muut näyttäis omalta alueeltaan eikä tätä blendattais täysin yhteen sen uuden kanssa.”
Asukas

Teema 2: Merihaan muutokset puhututtavat

Kaupungin ja muiden toimijoiden rooli tulevaisuuden Merihaassa

Alueen muutokset herättävät epävarmuutta alueen asukkaissa

Muutokset alueella herättävät kysymyksiä

- Merihaan asukkaita yhdistää jaettu epävarmuus tulevaisuudesta ja alueella tapahtuvista muutoksista.
- Epävarmuus ja tiedon puute puhututtavat alueella. Tämä näyttäytyy kysymysten, huhujen ja arvailujen muodossa, jotka ovat osin ristiriitaisia keskenään.
- Tässä osiossa käsitellään tutkimuksessa esiin nousseita tulevaisuuteen liittyviä jaettuja huolia ja toiveita liittyen
    - täydennysrakentamiseen ja kaavamuutoksiin,
    - raitiotie- ja siltahankkeisiin,
    - rakennusaikaan,
    - taloyhtiöiden remontteihin,
    - parkkipaikkoihin ja
    - tyylin suojeluun kunnostuksen ja kehittämishankkeiden yhteydessä.
- Tutkimuksen perusteella moni suhtautuu siltahankkeisiin kohtuullisen toiveikkaasti ja positiivisesti, mutta täydennysrakentamiseen huonosti ja suurella varauksella.

”Helsinkiä kehitetään valtavalla vauhdilla ja kehittämisen kärki on ollu asuntotuotannon lisääminen. Kaupunkilaisena mua harmittaa se, et sen päämäärän eteen ollaan uhraamassa vaikka mitä. Merta voidaan täyttää, lähiluontoa voidaan poistaa, aina voidaan tiivistää. Kaupunkikuvallisia keskeisiä arvoja menee hukkaan. Merihakakin vaikka on betonibrutalistinen lähiötyyppinen ja siinä ollaan montaa mieltä, mut mun mielestä Merihaka ansaitsis paljon enemmän arvostusta ja siis ihan suojelua. Se on nähty historiassa että ku aina on joku inhokkivuosikymmenen rakennukset niin niitä ruvetaan arvottamaan et ne on huonoja ja rakennusteknisesti tiensä päässä. Ja sit puretaan. Ei me nyt pelätä et Merihaka puretaan, mut et kaupunki ymmärtäis paremmin sitä et Merihaka on kokonaisuus, et ei tuu nakertaa yhdestä kulmasta ja lisätä asuntorakentamista väleihin, vaan pitäis suojella Merihaka sellaisena kuin se on ja tunnistaa arkkitehtuuriset erityispiirteet. Kaupunki katsoo kaavan näkökulmasta niin se näyttää väljältä, mut kun siellä asuu, ni se on tosi kiva paikka asua. Se on tiheimmin asuttua Helsinkiä melkein mitä on.”

Asukas, taloyhtiön hallituksen jäsen

Täydennysrakentaminen ja kaavamuutokset

- Täydennysrakentaminen ja kaavamuutokset ovat yksi suurimmista huolenaiheista alueella.
- Näitä aiheita leimaavat arvailut ja pelot hankkeiden laajuudesta sekä epäselvyydet siitä, mitkä toimijat ovat mukana muutoksissa, missä päätökset tehdään ja kuinka pitkälle suunnitelmat on jo lyöty lukkoon.
- Lopputuloksena on erilaisia huhuja siitä, mitä rakennuksia tullaan purkamaan ja minne nousee uutta.
- Purkuhuoliin liittyy suuri pelko kodin, yritystilan tai parkkipaikan menettämisestä tai niiden arvon huonontumisesta.
- Täydennysrakentamiseen liittyy pelko rannan viihtyvyyden tai yläkannen väljyyden pilaamisesta tukkoon rakentamisella, vehreyden vähentämisellä, näköalojen peittymisellä ja arkkitehtonisen kokonaisuuden ja alueen tunnelman rikkomisella.

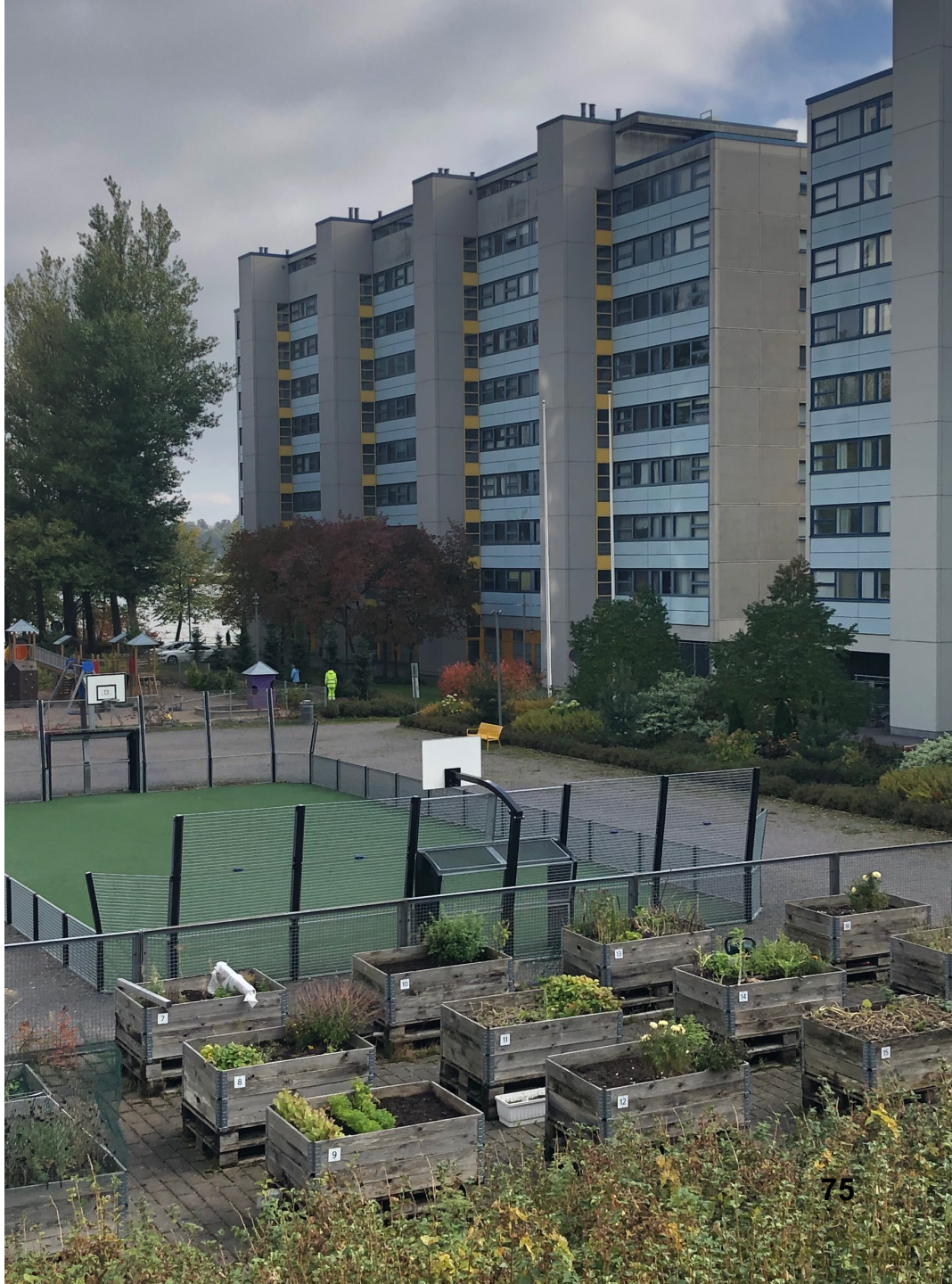
Sitaatteja informanteilta

”Haluaisin et Merihaka tunnustettais ominaispiirteineen arvokkaaksi. Ja että sitä suojeltaisiin, eikä rakennettais rannoille ja talojen väleihin. Ymmärrän et laidoille on tarpeen tehdä jotain, mut talojen välit ja rannat pitää jättää rauhaan. Asuinmukavuutta koetellaan jo silta- ja raitiotiehankkeilla. Pelko on, että tää jatkuu 20 vuotta jos vielä rakennetaan väleihin lisää taloja. Nykyiset talotkin on peruskorjausiässä, toivoisin ettei kuormitettaisi asukkaita täydennysrakentamisella.”

Asukas

”Oon huolestunut, kun oon nähnyt suunnitelmia täydennysrakentamisesta alueella. Se on aika kuuma peruna, ettei siitä uskalleta edes keskustella. Se kauhistuttaa monia asukkaita. Tiedän et on monia jotka haluis sitä aktiivisestikin edistää. Oon huolestunut, et vaikka ei oo sinällään mitään tiivistämistä vastaan ja vaikka se tapahtuis kodin lähellä, mut se et se alueen erityisyys kärsis siitä. Et keskelle rakentuis ihan erilainen [rakennus], et joku ei vaan prosessin matkalla huomaa mitä on tapahtumassa.”

Asukas

Merihakalaiset eivät toivo alueelle täydennysrakentamista

- Merihakalaiset eivät toivo täydennysrakentamista alueelle. Etenkään talojen väliin eikä rannoille haluta täydennysrakentamista, ja erityistä huolta herättääkin Merihaan tyylin pilaaminen ja alueen väljyyden täyttäminen uudisrakennuksilla.
  - Epävarmuutta ja pelkoa herättää se, että Merihaan toimiva ”kone” pilataan tai rakennuksia aletaan rakentaa väärään kohtaan, rantaan tai rakennusten väleihin.
  - Lisäksi epävarmuutta ja pelkoa tulevista mahdollisista kaavamuutoksista herättää tunne siitä, että mitä tahansa saatetaan purkaa, sillä Merihakaa ei arvosteta aikansa tuotteena ja toimivana kokonaisuutena. Pelkona on, että tilalle rakennetaan uusi Kalasatama, joka koetaan sieluttomana.
  - Yhdistävä tekijä peloissa on tunne siitä, että kaupungille mikään ei ole pyhää.
- Vaikka merihakalaiset eivät toivo alueelle täydennysrakentamista, niin mahdollisista kaavamuutoksista halutaan käydä keskustelua. Jos kaavamuutokset ovat välttämättömiä, on Merihaan asukkaita hyvä osallistaa niiden suunnitteluun esimerkiksi skenaariotyöskentelyn avulla.

Raitiotie- ja siltahanke

- Siltahanke jakaa mielipiteitä, mutta suurin osa asukkaista on hyväksynyt hankkeen osana kaupungin kokonaiskehitystä ja julkisen liikenneverkoston parantamista.
- Eriasteista mielipahaa on toisilla synnyttänyt sillan sijainti, hankkeen rahallinen laajuus, sen vaikutukset alueen rauhallisuuteen ja näköaloihin, sekä kokemus siitä, ettei hanke palvele alueen asukkaita.
- Toisaalta nähdään, että raitiotie parantaa myös Merihaan nykyisiä liikenneyhteyksiä ja moni näkee hankkeessa myös potentiaalia ja odottaa erityisesti sen tiimoilta tehtyä rannan kehittämistä ja merellisyyden hyödyntämistä myös asukkaita palvelevalla tavalla.
- Siltahankkeen sijainnin valintaan liittyy kysymyksiä ja pohdintoja siitä, miksi hanke saatiin asukkaiden toimesta torpattua Kruunuhaassa mutta ei Merihaassa.

Siltojen rakennusaika

- Raitiotiesillan ja Hakaniemensillan siltaremontteihin liittyvä suurin huoli on rakennusaika ja siihen liittyvät haittatekijät.
  - Julkisen liikenteen heikkeneminen huolestuttaa erityisesti ikäihmisten kannalta. Merihakaan kaivataan väliaikaratkaisuja bussin poistuttua kannen alta ja ennen ratikan tuloa.
  - Turvallisuuden pelätään mahdollisesti huononevan rakennusaikana.
  - Vuosien ajan jatkuvasta metelistä ollaan huolissaan.
  - Rannan puiden kaataminen Kulttuurisaunan rannalta harmittaa.
- Asukkaat toivovat armollisia työaikoja äänekkään työn tekemiselle.
- Liikenteen jumiutuminen ja autojen tyhjäkäynti huolestuttaa, etenkin jos liikenne Sörnäisten rantatiellä entisestään lisääntyy Sörnäisten tunnelihankkeen myötä.
- Laituripaikkojen siirtäminen tai poistaminen kokonaan mietityttää veneilijöitä.
- Rakennusajan haitat koetaan niin laajoiksi, että alueelta pois muuttamista harkitaan. Toisaalta myös pelätään riittäisikö varallisuus enää hankkeen valmistuttua muuttamaan takaisin alueelle vuokralaisena tai asunnon ostajana.

Sitaatteja informanteilta

”Liikenneyhteys tästä [rannasta] on kaikkia muista helsinkiläisiä varten enemmän kuin merihakalaisia ja se tekee tästä rauhallisemmasta niemenkärjestä läpikulkupaikan. Se tätä vanhempaa väestöö erityisesti häiritsee. […] Mut ikäänku kaupunki käy sotaa Merihakaa vastaan aiheuttamalla haavoja kaikille puolille ja leikkaamalla sen irti muusta kaupungista väkivaltasilla isoilla työmailla.”

Asukas

Taloyhtiöiden remontit

- Taloyhtiöihin on suunnitteilla paljon isoja remontteja peruskorjauksesta LVIS-remontteihin.
- Sukupolven muutos näkyy remonttisuunnittelussa siten, että vanhempi väestö saattaa pyrkiä lykkäämään remontteja hintalapun ja niistä koituvan haitan takia, jonka suhteellinen merkitys on ikäihmiselle suurempi.
- Nuoremmat sukupolvet, asuntosijoittajat ja taloyhtiö taas haluavat pitää huolta asunnoista ja taloista, estää slummiutumista ja arvon menetystä.
- Osa taloyhtiöistä pelkää myös korjausvelan kertymistä. Eri taloyhtiöiden välillä on myös nähtävillä jännitteitä, ja kunnossapitoon suhtaudutaan hieman eri tavoin.
- Isännöintitoimiston näkemykset remontoinnin sisällöistä ja uusittavista asioista ovat eronneet jossain tapauksissa asukkaiden toiveista, ja useampia ehdotuksia on eri taloissa äänestetty kumoon.
- Osa nuoremmista, alueelle vastikään muuttaneista asunnonomistajista näkee tarpeen uudistuksille, mutta kokee myös halua suojella alueen ja sen rakennusten alkuperäistä ilmettä.
- Taloyhtiöille tarjottava tuki esimerkiksi asiantuntijatiedon muodossa voisi auttaa remonttien suunnittelua ja talojen alkuperäisen tyylin säilyttämistä.

”Kaikki muutokset samaan aikaan”

- Merihaan alueella ja ympäristössä tehdään ja ollaan tulossa tekemään valtavasti muutoksia, ja niiden yhteispaine tuntuu asukkaissa.
- Siltahankkeet, täydennysrakentaminen, taloyhtiöiden putkiremontit ja muu korjaus ovat asukkaiden ympärillä joka puolella. Monen kokemus on se, että heidät saarretaan ja heillä on huolta esimerkiksi remontin aikaisesta liikkumisesta.
- Asukkaat näkevät asian hieman eri tavoin, osa jaksaa ajatella remontin yli, mutta toiset näkevät vain usean vuoden elämän remonttien keskellä.
- Monet asukkaat haluaisivat sijoittaa taloyhtiöremontit samaan aikaan ympäristön rakentamisen kanssa, jotta haittatekijöiden kanssa eläminen ei pitkity.
- Kaupalliset toimijat näkevät uusia mahdollisuuksia tulevaisuuden hankkeissa, koska ne tuovat lisää ostovoimaa alueelle. Heillekin on kuitenkin epävarmaa, haluavatko jäädä alueelle remonttien ajaksi. Lisäksi pohdinta kulujen kasvamisesta remonttien myötä vaikuttaa siihen, että alueelle ei välttämättä voida jäädä.

”Paras asia Merihaassa on sijainti meren rannalla. Muut ulkomailla on kateellisia, mut miksi meillä kaikki rannat pitää rakentaa täyteen? [...] Kuka hullu pilaa rannat? Vielä täytemaalla. Ja sitten toi ratikka ja silta. Meidät motitetaan tänne. Toiset sanoo et pitäis olla osa Helsinkiä mut me jäädään tänne pussinperälle.”
Asukas

Paikoitus ja parkkitalot

- Paikoitus on tärkeä asia monille asukkaille, ja se koetaan myös Merihaan etuna asuinalueena.
- Asukkaat ja osa toimijoista pitävät parkkihallia kätevänä tapana pitää autot pois yläkannelta. Tämä on keskeinen turvallisuutta lisäävä tekijä Merihaassa.
- Toisaalta osa pitää nykyistä auto-kulttuuria itsessään vanhanaikaisena ja parkkihallia huonosti hyödynnettynä, likaisena ja huonosti korjattuna tilana.
- Tiloihin on ideoitu muunlaista käyttöä, kuten tapahtumia ja urheilua. Toisaalta taas yksityisautoilulle on pohdittu ratkaisuja, kuten lainattavia autoja, joita alueelle toivotaan tulevan.
- Monet kertovat alakannella olevan levottomuuksia, kuten pyörä- ja autovarkauksia. Alakantta pidetäänkin yleisesti vähintään epämiellyttävänä paikkana.
- Useimpien mielestä halli kuitenkin on pääosin turvallinen liikkeen tunnistavine valaistuksineen.
- Käytännössä parkkihallin käyttöön vaikuttaa liittyvän kuitenkin huhuja, ja hankalasti sovittavia asioita. Niistä lisää sivulla 97.

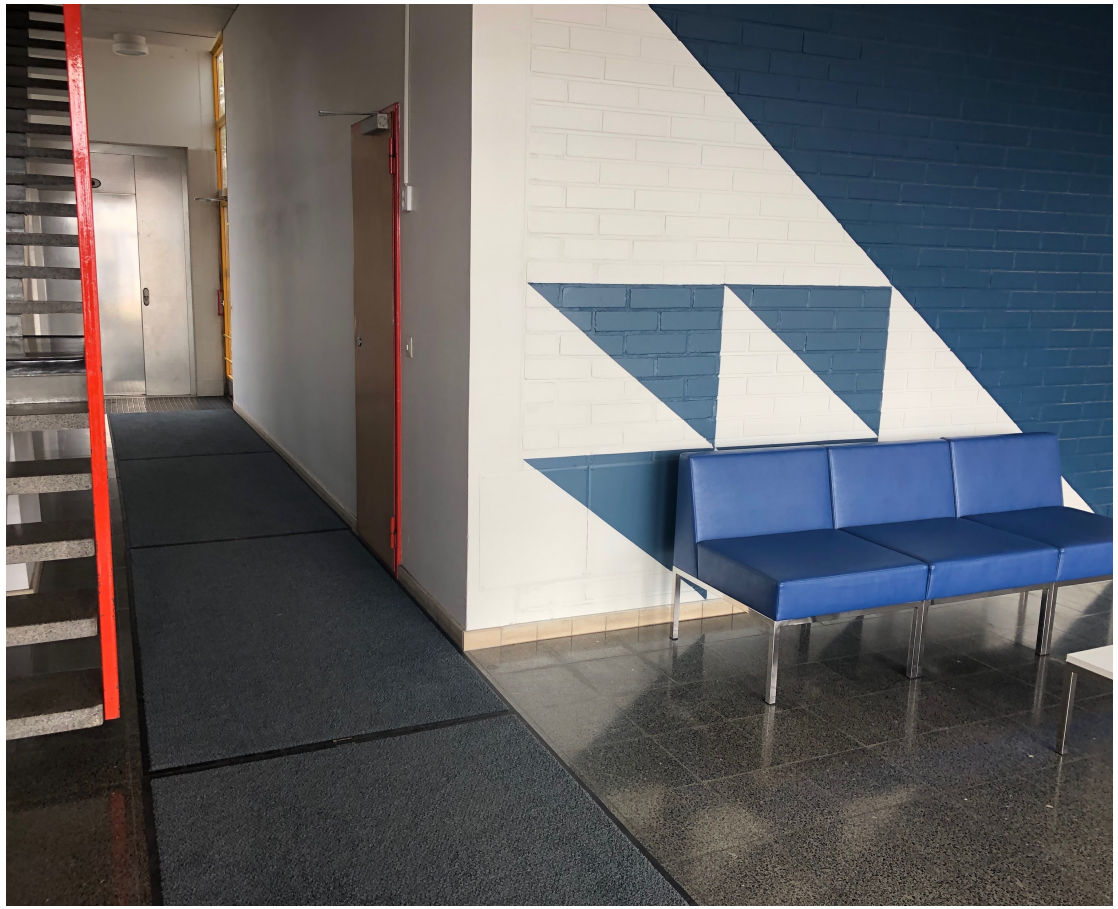
”Parkkihalliratkasu kannen alla ollut 70-luvulla huikeaa autoistuvassa Suomessa mut nyt kun sä meet tonne kannen alle ja ruosteista vettä sataa auton päälle, et onko tää kylmä parkkihalli with benefits vai mitä tää on? Asukas

”Se että niitä halveerataan ja tuomitaan niitä parkkihalleja, ni ne on keskellä parasta Helsinkiä, parhaita autopaikkoja, joihin kaikilla, jotka on ostanu Merihaasta asunnon, ni on oikeus parkkeerata. Asukas

Alkuperäinen tyyli on säilytettävä

Asukkaat toivovat alkuperäisen tyylin suojelua 1/2

- Suurin osa asukkaista toivoo, että Merihaan alkuperäistä arkkitehtuuria ja ominaispiirteitä kunnioitetaan, jos taloyhtiöissä tai alueen ympäristössä tehdään uudistuksia ja alueelle tulee uusia toimijoita.
- Toiveena on, että mieluummin korostetaan Merihaan uniikkeja piirteitä kuin häivytetään osaksi muuta kaupunkia.
- Esimerkiksi Mahtava Merihaka -toimijat ovat hankkeissaan nostaneet Merihaan historiallista ja esteettistä arvoa voimakkaasti valttikortiksi. Harmaa on hyvä väri -slogan on myös tarttunut muiden asukkaiden puheeseen ja sen koetaan rakentaneen yhteishenkeä alueella.
- Alueen suojelu on noussut tutkimuksessa vahvasti esiin, ja betonibrutalismia arvostetaan aikansa tuotteena merihakalaisten keskuudessa.

Asukkaat toivovat alkuperäisen tyylin suojelua 2/2

- Alueen suojelua ja arvon tunnustamista toivotaan Helsingin kaupungilta. Ominaispiirteiden ylläpito ja huolto ovat myös kaupungin lisäksi myös muiden Merihaan toimijoiden vastuulla.
- Suojelun mittakaava vaihtelee asukkaiden joukossa. Toiset toivovat yleisilmeen ja tunnelman säilyttämistä, toiset suojelua hyvinkin yksityiskohtaisella tasolla.
- Säilytettäviksi asioiksi koetaan mm.
    - alkuperäiset talot
    - alueen väljyys (tosin esim. taidetta voisi tulla aukioille)
    - autottomuus
    - tunnusvärit ikkunanpielissä ja rapuissa
    - portaat alakannelle
    - raidoitus, joka toistuu elementeissä
    - betonin harmaus (joskin joidenkin mielestä alueelle voisi tulla myös enemmän väriä, mutta tarkkaan mietityllä tavalla)
    - rappukäytävien alkuperäiset materiaalit ja värit
    - istutukset ja puut rannassa.

Epävarmuutta ja huhuja toimijoiden ympärillä

Huhut Merihaassa

Merihaassa liikkuu jopa väärää tietoa ja paljon erilaisia huhuja, jotka ovat korostuneet alueen muutosten ja tulevaisuuden epävarmuuden keskellä.

Asukkaille ei ole aina selvää, mikä kuuluu Helsingin kaupungin toiminta-alueelle ja mikä Merihaka Oy:n. Monilla on myös kokemus siitä, että ainoa Helsingin kaupungin kumppani alueella on Merihaka Oy, eikä asukkaita osallisteta tai kuulla. Monien kokemus on, että heidät ohitetaan päätöksenteossa, eikä kukaan pidä huolta asukkaiden intresseistä.

Merihaka Oy:n toiminta sekä jossain määrin myös kaupungin toiminta Merihaassa ovat herättäneet osassa asukkaita ihmetystä, kysymyksiä ja pahaa mieltä. Keskeisessä roolissa ovat myös kysymykset eri tahojen vastuualueista Merihaassa.

Sitaatteja informanteilta

”Me toivomme, että kun kaupunki haluaa tietää mitä täällä toivotaan, niin on toivottavaa, että ollaan suoraan yhteydessä asukkaisiin. Emme ole antaneet Merihaka Oy:lle mandaattia puhua meidän puolestamme. Meistä välillä tuntuu et erityisesti kaavoitusasioissa Helsingin Merihaka Oy puhuu kaupungin kanssa asioita, jotka ei ole asukkaiden edun mukaista.”

Asukas

”Meillä on hieman mielikuva et Merihaka Oy pyrkii toimimaan ikään kuin keskushallinto, jossa taloyhtiöt on hallinto-alamaisia. Itse toivoisimme, että olisimme osapuolia Merihaan toiminnassa. On parkkitalot, kansi ja leikkikenttä jotka on yhteisesti hoidettavia. […] siellä pimitetään tietoa. Siellä toimitaan vaan niin kuin on ennenkin toimittu.”

Asukas, taloyhtiön hallituksen jäsen

Huolten juuret huhuissa ja epävarmassa tulevaisuudessa

- Moni huoli ja pelko Merihaassa liittyy alueella liikkuviin huhuihin ja väärinymmärryksiin.
- Epävarmuutta ja huhuja on alueella ainakin liittyen:
  - kaupungin kehittämisen motiiveihin,
  - toteutettuihin konsulttitöihin,
  - rakennusten purku-uhkaan,
  - Merihaka Oy:n toimintaan sekä
  - parkkialueisiin ja –taloihin.
- Merihaassa jännitetään muutosten lopullista kokonaisuutta. Koetaan, että vasta sitten selviää, onko uudistuksista iloa myös merihakalaisille itselleen.

Kaupungin kehittämisen motiivit eivät ole selkeitä

- Pelkoja liittyy tulevaisuuden epävarmuuteen ja siihen, että esimerkiksi kaupungin ja muiden toimijoiden motivaatiota muutosten taustalla on vaikea ymmärtää.
  - Esimerkiksi monen kokemus on, että kaupungin ja muiden toimijoiden ajamien muutosten ainoana motivaationa on raha ja taloudellinen hyöty tai halu luoda tietynlaista imagoa kansainvälisesti ryhtymällä ennätysmäisen suureen kehittämisprojektiin sen sijaan, että keskityttäisiin kaupunkilaisia paremmin palveleviin kehityskohteisiin.

”Onko krunalaisilla enemmän painoarvoa kuin merihakalaisilla? Et Tervasaari on säilytettävä sellasenaan mut tätä ei saa säilyttää tällasenaan, et saaks joku siitä jotain rahaa et se tehdään tänne? Asukas

”Sit tehdään eliittirantaa ja siitä ei kukaan pidä, nähdään ihan selvä tää luokkaero et kaupunki palvelee sijottajaluokkaa. Asukas

Sitaatteja informanteilta

”[Rannan rakentaminen] ei vaikuta mitenkään asuntopulaan vaan se on kaupungille rahantekoväline.”

Asukas

”Ei asukkaita saa unohtaa. Ei tää oo bisnes, ei Helsinki saa olla vaan voitontavotteluu vaan hyvinvointia ja säilyttää meidän kulttuurihistoriaa.”

Asukas

”Minkälaisia rakennuksia tohon silmien alle rantaan tulee ja onko niistä alueen asukkaille iloa? Sitä ei voi valita mitä sieltä tulee. Et sitä koko naapurusto odottelee et minkä kanssa sit asutaan, mikä se lopullinen kokonaisuus on.”

Asukas

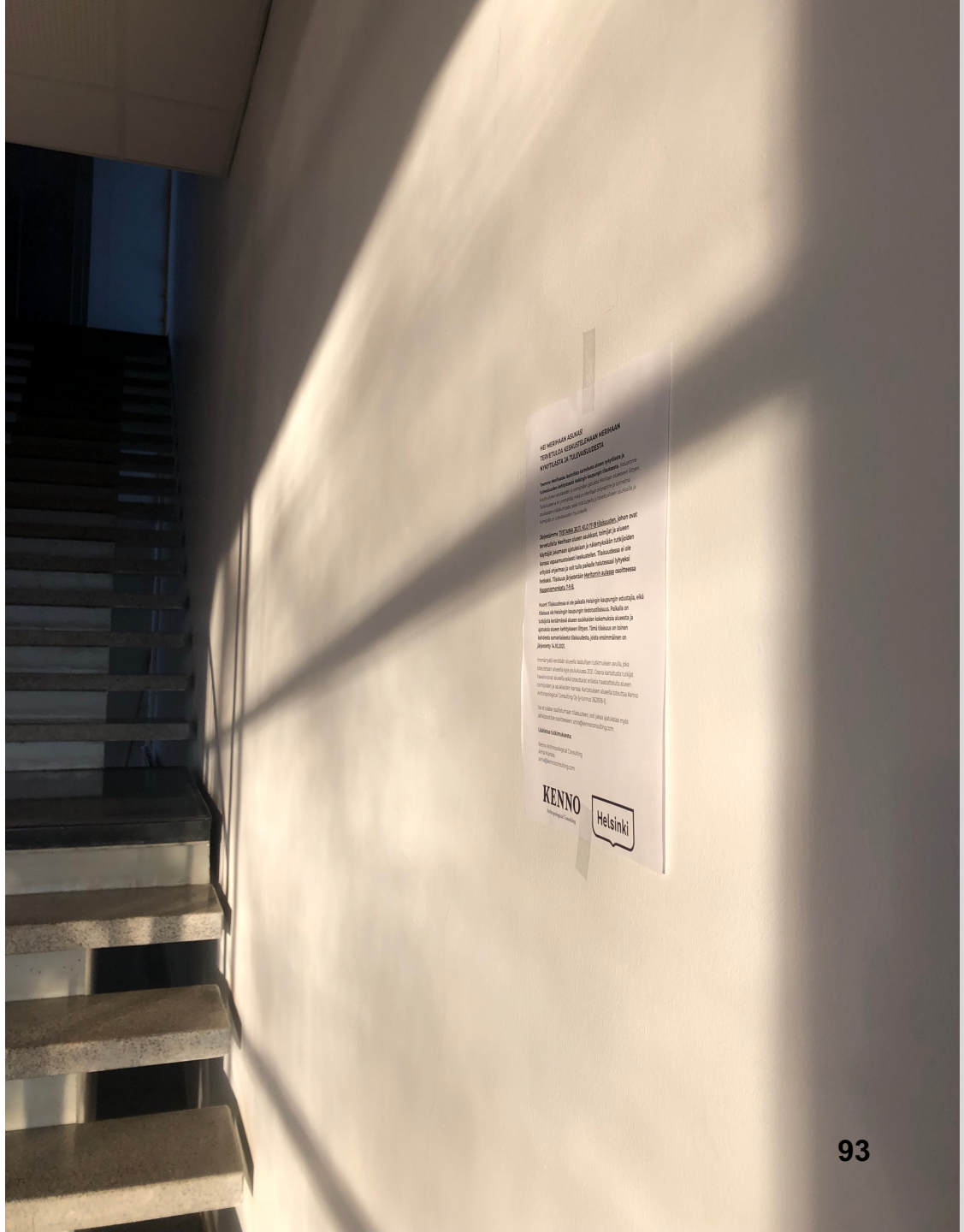
Uimapaikan poistuminen alueelta on esimerkki epäselvästä päätöksestä, jonka syitä ei tunneta

- Uimaportaiden poistamiseen ja todellisiin perusteluihin liittyy epäselvyyttä. Ajatellaan, ettei kukaan halua myöntää ajaneensa niin laajasti käytössä ollutta ja pidettyä elementtiä alueelta pois.

Voisi selvittää et kuka sen [venelaiturin] otti pois. Voihan se olla sit siin ui ihmisiä et onkse niin et veneilijät törmää niihin, et onkse turvallisuusongelma, en tiiä. Sitä ei sit kukaan kehtaa sanoo et me saatiin Merihaan kivoin asia hoidettuu pois. Kaupunkihan sen sit päätti.
Asukas

Konsulttitoiminta ja selvitystyöt alueella

- Alueella suunnitelmia luoneen arkkitehtiryhmän toimintaan, tilaamiseen ja suunnitelmien etenemisvaiheeseen liittyy erilaisia käsityksiä ja avoimia kysymyksiä.
    - Erilaisista konsulteista ja arkkitehdeistä puhutaan ainakin Kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitykseen sekä Merihaka Oy:n konsulttitoimintaan liittyen.
- On myös mahdollista, että tämän tutkimuksen toteutus alueella herättää kysymyksiä ja epätasa-arvoisuuden tuntua, jos tutkimus ei ole tavoittanut kaikkia tai että tuloksista ei viestitä avoimesti.
- Tämän tutkimuksen toteutuksen aikana olemme kuitenkin saaneet myös paljon positiivista palautetta siitä, että on hyvä, että kaupunki kuulee alueella asuvia asukkaita alueen kehitykseen liittyen.
- Tutkimus- ja selvitystoiminta alueella myös herättää levottomuutta siitä, että mitä kaikkia muutoksia ollaankaan alueelle tekemässä, joita varten ja joiden pohjalle selvitystyötä tehdään.

Purkuhuhut alueella

- Kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitys on aiheuttanut mielipahaa ja hämmennystä sekä synnyttänyt huhuja. Osa asukkaista on tulkinnut selvitystä niin, että osa taloista ollaan purkamassa vähemmän arvokkaina.
- Purkamishuhuja liikkuu alueella myös muissa yhteyksissä. Esimerkiksi ostoskeskuksen purkamisesta on huhuja, ja osa toimijoista pelkää menettävänsä liiketilansa. Monilla on kokemus, että asioista ei ole tehty virallisia tiedotteita, mutta niistä puhutaan osittain suljetuissa kokouksissa, joissa asioita päätetään.
- Pitkään alueella olleiden asukkaiden ja toimijoiden keskuudessa ilmenee käsitys, että hankkeita sovitaan epäselvissä yhteyksissä, joiden ulkopuolelle osa jätetään.
- Huhuja liitetään niin Helsingin kaupunkiin kuin Merihaka Oy:nkin.

Korona-aikaan putkahti se raportti, siinä on kaksi virhettä: ei osallistettu asukkaita millään muotoa. Toinen on se, että se antaa kehittämissuosituksia. Se on aika räikeää ja ihmisissä pelkoa herättävää, että arkkitehtiporukka kyselemättä ehdottaa talojen purkamista, siksi ettei se esteettisesti miellytä heitä, mikä on täysin subjektiivinen käsitys.
Asukas, taloyhtiön hallituksen jäsen

Kokemukset Merihaka Oy:n toiminnasta alueella

- Merihaka oy:n toiminta on joidenkin asukkaiden joukossa herättänyt kysymyksiä ja ihmetystä.
- Asukkaat kuvaavat toimijan suunnitelleen tai aloittaneen omin päin kunnostushankkeita, joista asukkaat kokevat, että eivät ole olleet samaa mieltä tai saaneet ajoissa tietoa tai aitoa mahdollisuutta osallistua päätökseen.
    - Asukkaat ovat kokeneet tällaisia hankkeita olleen esimerkiksi rappukäytävien pintojen uusiminen alkuperäisestä tyylistä poiketen ja muraalitaideteos koripallokentän takana, jonka kuva-aiheen valintaan asukkaita osallistettiin, mutta ei teoksen hankkimiseen ylipäätään ja taiteilijan/tyylin valitsemiseen. Monelle syntyi kokemus näennäisosallistamisesta.
- Merihaka Oy:n toiminta on kuitenkin saanut myös kiitosta hyvästä alueen hoidosta liittyen esimerkiksi lumien luontiin ja puutarhuritoimintaan.

Merihaka oy on hallituksen välityksellä palkannut konsultin. Hän puhuu aina Merihaan kehittämisestä, mut se myydään aina niin et parkkihallit pitää purkaa ja rakennusoikeutta lisää. […] Merihaka oy:n tavoitteet on eri kuin merihakalaisten tavoitteet. Se on mun näkemys.
Asukas, taloyhtiön hallituksen jäsen

Alueen sopimusepäselvyydet

- Kysymykset alueen vastuunjaosta liittynevät myös sopimusepäselvyyksiin alueella.
- Osalle taloyhtiöistä on epäselvää, kenen vastuualueella esimerkiksi yläkansi ja leikkipuisto ovat. Mahdollisia toimijoita sopimuksiin liittyen ovat taloyhtiöt, Helsingin kaupunki sekä Merihaka Oy.
    - Osan kokemus on, että sopimukset ovat vanhoja ja epäselviä, ja niihin ei välttämättä ole pääsyä. Osa kokee, että aiheesta on tietoa arkistoissa, muttei yleisessä jaossa.
- Esimerkiksi kansisopimuksessa taloyhtiöt ovat osakkaina, mutta on epäselvää, kenen toimesta sitä voidaan korjata ja kehittää ja millainen päätöksentekomekanismi siihen liittyy.
- Sopimus- ja vastuunjakoepäselvyydet koetaan tulevaisuudessa haasteena, jos esimerkiksi ongelmia kansirakenteessa syntyy.

Parkkipaikkoihin liittyvät kiistat

- Merihaka Oy:n omistamiin parkkipaikkoihin ja niihin sijoittuviin taloyhtiöiden rasitepaikkoihin liittyy paljon keskustelua Merihaassa.
- Parkkitalot ovat ilmeisen huonossa kunnossa, ja sekä Merihaka Oy:ssä että asukkaiden näkökulmasta niille pitäisi tehdä jotain. Kiistaa vaikuttaa kuitenkin olevan siitä, mitä parkkitaloille pitäisi tehdä.
- Suuri osa asukkaista haluaa pitää kiinni parkkipaikoistaan, jotka ovat rasitepaikkoina parkkitaloissa.
- Selvityksiä parkkitaloista on kuulemma tehty, ja monen asukkaan mukaan ainoaksi ratkaisuksi on tarjottu parkkitalojen purkua. Asukkaiden näkökulmasta näyttäytyy siltä, ettei muita vaihtoehtoja ole edes kartoitettu.

”En kovin paljon liioittele kun sanon että meille tarjotaan että me luopuisimme parkkipaikoista jotka on pysyvä asuntoetu sitä vastaan, että Helsingin Merihaka Oy saa tuottoa myymällä ne tontit. […] Vaikka ne [tuotot] saataisiin jotenkin jaetuksi omistajille, niin siitä ei tule niin paljon rahaa että se vastaisi pysyvää parkkipaikkojen menetystä.
Asukas, taloyhtiön hallituksen jäsen

Asukkaiden osallisuus muutosprosesseissa

- Purkuhuhut, konsulttitoiminta, Merihaka Oy:n toiminta ja parkkialueisiin liittyvät keskustelut ovat monimutkaisia keskusteluja, ja niihin liittyy useita toimijoita. Asukkaille ei ole välttämättä viestitty asioista tarpeeksi selkeästi, ja monella on kokemus, ettei heidän mielipiteitään kuunnella tai heitä osallisteta päätöksentekoon alueensa tulevaisuudesta tarpeeksi.
- Kaava- ja täydennysrakentaminen ovat asukkaiden näkökulmasta pitkiä ja monimutkaisia prosesseja seurattavaksi, ja tämä lisää epävarmuutta ja pelkoa. On vaikea saada selkoa siitä, missä vaiheessa prosessit ovat ja ne tuntuvat liian isoilta kokonaisuuksilta puuttua tai osallistua.
- Asukkailla ei tunnukaan olevaan osallisuutta kaavamuutosprosesseihin juuri lainkaan. Kokemus on, että kun jotain kuulee, asioita on jo päätetty ja niihin on liian myöhäistä vaikuttaa.

Kaupungilta kaivataan viestintää ja osallistamista

Kaupungilta kaivataan ajantasaista viestintää, joka tavoittaa

- Merihaassa koetaan, että asiat on usein jo päätetty siinä kohtaa, kun alueen asukkaita tiedotetaan tai osallistetaan.
- Toisaalta kyse voi olla siitä, ettei kaupungin viestintää osata etsiä ja löytää, tai se ei muuten tavoita kaupunkilaisia.
  - Erityisesti iäkkäämmät merihakalaiset kokevat tiedonsaannin vaikeaksi. He hyötyvät mahdollisimman perinteisestä viestinnästä esim. ilmoitustauluilla tai postiluukusta.
- Asukkaat, jotka löytävät kaupungin viestinnän helposti esimerkiksi Facebookista ja seuraavat hankkeita, kokevat viestinnän todella laadukkaaksi.
  - Viestinnän humoristista ja empaattista sävyä arvostetaan kovasti, ja postauksia jaetaan eteenpäin.

Siinä kohtaa kun ne päätökset on tullu kaikkien tietoon, on ollu jo liian myöhästä. Ne on jo ajettu läpi en tiiä missä.
Asukas

Ei ne vastannut siellä kaupungin tiedotustilaisuu-dessa suoraan mihinkään vaikka kaikki oli jo heillä tiedossa.
Asukas

Sitaatteja informanteilta

”Ite tietenkin seuraan sosiaalisessa mediassa noita taloyhtiön Facebook-ryhmiä niin sekin toimii. Mut mun mielestä kun mä seuraan kans tota Kruunusiltojen Facebook-hanketta, et ei mulla mitään huonoa sanottavaa ainakaan oo kaupungin toiminnasta.”

Asukas

”Sen tietää että siitä [rakennusajasta] tulee haittaa ja vaivaa. Ja musta ne on hoitaneet sen viestinnän tosi hyvin ja hauskalla kulmalla, et sellasta inhimillistä viestintää. Vaikka tosta sillastakin oli polveilevasti ja hauskasti kerrottu siitä, jos jotain paalutetaan et tästä nyt kuuluu meteliä.”

Asukas

Kaupungilta kaivataan selkeitä perusteluja ja avoimuutta

- Asukkaille hankkeiden ja muutosten perustelut ovat epäselviä.
  - Muutosten perusteet ja syyt eivät ole aina asukkaiden tiedossa, ja myös siksi ne voivat aiheuttaa vastarintaa – ei ymmärretä, miksi tätä tehdään ja kenelle siitä on hyötyä.
- Muutoksista ja myös niiden suunnittelusta kaivataan selkeää ja avointa keskustelua. Päätöksenteon ja prosessien avoimuus koetaan tärkeäksi ja osallistumista helpottaa tieto siitä, missä vaiheessa päätökset ovat ja voiko niihin vielä vaikuttaa.

> **”Toi kävelysilta tosta, niin se uusitaan. Senkään perusteluja en ymmärrä ollenkaan. Se on se viiminen pala tän arkkitehtonisen kokonaisuuden jatkumoa ennen ku ollaan tos toisessa osassa kaupunkia (...) sen pitäis olla käytännössä ikuinen. Asukas**

Kaupungilta kaivataan tietoa ja osallistamista

- Asukkailla ja toimijoilla on kova tarve saada tietoa tulevaisuudesta, hankkeiden etenemisestä ja lopullisista päämääristä. Suunnitteluun myös osallistutaan mielellään jatkossakin.
  - Esimerkiksi tämän tutkimuksen tilaamisesta on kiitetty, ja osan kokemus onkin ollut positiivisen yllättynyt: ”merihakalaisena olen yllättynyt, jos jotain meiltä kysytään”.
  - Monella on myös kokemus epätasa-arvosta muiden kaupunginosien kanssa ja siitä, että merihakalaisten kokemukset eivät ole yhtä arvokkaita.

”Tätä on toivottu, että kaupunginkin väki jalkautuisi itse tänne alueelle eikä pohtis asioita kaukaa. Asukas

”Kiinnostaa et mihin tätä tutkimusta käytetään. Miten kaupunki tän asian näkee ja et voiko jatkovaiheessa osallistuu kans tähän ja mitä tapahtuu? Asukas

Kiitos!